

Liiketoiminnan kehittäminen jakamis- ja kiertotalouspalveluita hyödyntäen

Case: JAKAJAT-hanke

Annika Viiala

Nelly Lähteenmäki

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2022

Yrittäjyyden ja tiimijohtamisen tutkinto-ohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden tutkinto-ohjelma
Yrittäjyys ja tiimijohtaminen

VIIALA, ANNIKA & LÄHTEENMÄKI, NELLY:

Liiketoiminnan kehittäminen jakamis- ja kiertotalouspalveluita hyödyntäen
Case: JAKAJAT-hanke

Opinnäytetyö 69 sivua, joista liitteitä 9 sivua
Marraskuu 2022

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten JAKAJAT-hankkeen liikeideasta kehitetään kannattava liiketoimintamalli. Tarkoituksena oli luoda ideaselostus, eli liikeidea, jota testattiin hankkeen avulla aidossa ympäristössä. Käytännön kokemuksen ja palautteiden kautta oli tarkoitus selvittää, kuinka liikeidea muutetaan kannattavaksi liiketoimintamalliksi ja kerätä dataa yhteiskäyttöpolkupyörien käyttöasteesta.

Opinnäytetyö on toiminallinen, ja siinä käytetään kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Käytännön toteutuksen tukena on hyödynnetty havainnointia sekä liiketoiminnan kehityksen kannalta oleellisia työkaluja kuten SWOT-analyysia, empatiakarttaa ja palvelupolkua. Hanke toteutettiin ajanjaksolla toukokuu 2021 - joulukuu 2021.

Tulosten seuranta osoittaa, että sähköpyörä soveltuu Tampereen kaupungissa asuvien liikkumismuodoksi, mutta uusien toimintamallien omaksuminen vie aikaa. Tilastoista käy ilmi, että hinnoittelun merkitys kannattavan liiketoiminnan näkökulmasta vaatii pitkäjänteistä työtä ja selkeää viestintää palveluiden vakiinnuttamiseksi.

Osallistuminen JAKAJAT-hankkeeseen on johtanut uusien palvelutoimintojen ja tuotteiden syntymiseen. Palveluiden laajentuminen, jatkuvat kiinteähintaiset yrityssovitukset ja pysyvät asiakassuhteet mahdollistavat tulevaisuudessa kannattavan liiketoiminnan. Kierto- ja jakamistaloudella on suuri merkitys hiilijalanjäljen pienentämiselle ja muille ympäristövaikutuksille, jotka ovat tällä hetkellä merkityksellisessä roolissa Tampereen kaupungin strategiassa, ja jonka ympärille voidaan rakentaa erilaisia liiketoimintamalleja.

Avainsanat: kannattava liiketoiminta, jakamistalous, kiertotalous, JAKAJAT-hanke

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Entrepreneurship and Team Leadership

VIIALA ANNIKA & LÄHTEENMÄKI NELLY:
Business Development with Sharing and Circular Economy Principles
Case: JAKAJAT-project

Bachelor's thesis 69 pages, appendices 9 pages
November 2022

The objective of this thesis was to determine how to develop the business idea of JAKAJAT-project into a profitable business model. JAKAJAT-project was implemented by Ekokumppanit Oy. The project was funded by European Regional Development Fund (ERDF) and the Pirkanmaa Association. The goal of the project was to find out how sustainable mobility can be increased in the city of Tampere with using the principles of sharing and circular economy.

The purpose was to create a concrete business plan that can be tested in a real customer environment. The business model was created after collecting feedback of first implemented plan.

In this functional thesis quantitative method was used to analyze the customer assumptions for the new service. Observation and key business development tools were used in the practical implementation. The practical implementation of the business plan was done between May 2021 - December 2021.

Based on the collected data, we can state that the electric bike is a suitable option of mobility for the people living in the city of Tampere. The results show that the pricing for a profitable business perspective requires long-term work and clear communication to establish services.

Participation in the JAKAJAT-project has led to the creation of new business models and products. The expansion of services and continuous contracts will enable profitable business in the future. The circular and sharing economy has great importance for reducing the carbon footprint and other environmental impacts, which currently play an important role in the strategy of the city of Tampere.

Keywords: profitable business, sharing economy, circular economy, JAKAJAT-project

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
1.1 Mikä on Willari	7
1.2 JAKAJAT-hanke	8
1.3 Julkisten hankintojen vaikuttavuus hanketyöskentelyssä	10
2 KANNATTAVA LIIKETOIMINTA	13
2.1 Ulkoinen laskentatoimi	13
2.2 Sisäinen laskentatoimi	13
2.3 Hinnoittelu	14
2.4 Arvot, visio, missio ja strategia	15
2.5 Verkostot	16
3 KIERTO- JA JAKAMISTALOUS	17
4 OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄT JA TARKOITUS	20
4.1 SWOT-analyysi	20
4.2 Palvelumuotoilu	21
4.3 Palvelupolku	22
4.4 Empatiakartta	23
4.5 Kvantitatiivinen tutkimus	23
4.6 Tutkimuksen tulokset	24
4.7 Analyysi	26
5 LIIKEIDEAN SUUNNITELMA	29
5.1 Loppukäyttäjien kohderyhmät	29
5.1.2 Tampereen kaupungin työntekijät ja viranhaltijat	29
5.1.3 Tampereen kaupungin alueella liikkuvat	30
5.2 Pyörätukipiste Tampereen keskustan alueella	30
5.3 Pyörähuolto	32
5.3.1 Tee-se-itse	32
5.3.2 Pikahuolto – Renkaat, ketjut ja ruuvit -palvelu	33

5.3.3 Polkupyörän perushuolto	33
5.4 Sähköpyörän vuokraus	34
5.5 Budjetointi	36
5.6 Markkinointi.....	37
5.7 Yhteistyöverkosto	39
5.8 Asiakkaiden validoimat faktat.....	40
5.9 SWOT-ANALYYSI	41
6 LIIKEIDEAN KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS.....	42
6.1 Palaute ja kokemukset loppukäyttäjiltä	44
6.2 Hankkeen viestintä	48
6.3 Ympäristövaikutukset ja eettisyys	52
7 POHDINTA	54
LÄHTEET	58
LIITTEET.....	61
Liite 1. Ekokumppanit Oy:n konseptikilpailun materiaalit	61
Liite 2. Tampereen kaupungin työntekijöiden kysely.....	65
Liite 3. Tampereella liikkuvien kysely.....	67
Liite 4. Tampereen työntekijän haastattelu	68

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena on luoda ideaselostus, eli liikeidea, jota testataan aidossa asiakasympäristössä Tampereen kaupungin ja Ekokumppanit Oy:n järjestämän JAKAJAT-hankeen avulla. Olennaista hankkeiden avulla toteutettavissa kehitys- ja innovaatiokokeiluissa on oppimiskokemus. Aidossa ympäristössä tuotetut kokeilut tuottavat arvokasta asiakas- ja käyttäjäpalautetta sekä tietoa ja motivaatiota tuote- ja liiketoimintamallien kehittämiseksi. Kokeilujen kautta on mahdollista testata erilaisia ja jatkuvasti uusiakin toimintamalleja, jossa huomioidaan kannattavan liiketoiminnan elementit: toiminnan ja palvelujen tuottamiseen tarvittavat resurssit sekä materiaalit ja että kustannukset eivät ylitä tuloja ja lisäksi saadaan toivottu liikevoitto.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miten JAKAJAT-hanke liikeidea muutetaan kannattavaksi liiketoiminnaksi. Tampereen kaupungin Ekokumppanit Oy:n JAKAJAT-hanke ei itsessään ollut kannattavaa liiketoimintaa, mutta hankeidea, palveluiden laajentaminen ja toimintamallien kehittämisen myötä toiminta on muuttunut kannattavaksi liiketoiminnaksi. Kannattavan liiketoiminnan tutkiminen erilaisten hankkeiden ja kokeilujen avulla mahdollistaa kestävä liiketoiminnan kehittämisen pidemmällä tähtäimellä, johon mekin paneudumme tässä opinnäytetyössä.

Opinnäytetyön ensimmäisessä osiossa käymme läpi mikä on Willarin liiketoiminta tänä päivänä, miten JAKAJAT-hanke on syntynyt ja mitkä olivat JAKAJAT-hankkeen tavoitteet. Toisen ja kolmannen osion sisältö liittyy kannattavan liiketoiminnan teoriataustaan. Lisäksi kerromme mitä kierto- ja jamistalous tarkoittaa. Hyödynnämme teoriaosuudessa aiheeseen liittyvää ammattikirjallisuutta. Neljäs osio käsittelee opinnäytetyössä käytettyjä menetelmiä. Viides osio sisältää ideaselostuksen, eli liikeidean. Kuudennessa osiossa kerromme mitä käytännössä tapahtui, kun liikeideaa lähdettiin toteuttamaan aidossa asiakasympäristössä. Viimeinen osio sisältää johtopäätöksiä ja pohdintaa työstä.

1.1 Mikä on Willari

Willari fiksa & loonaa on pyörähuolto- ja sähköpyörien vuokrausyritys, joka on perustettu keväällä 2021, Tampereen kaupungin järjestämän JAKAJAT-hankekilpailun myötä sijoittuessamme kilpailussa ensimmäiseksi ja voittajiksi. Willarin pop-up toimipiste perustettiin kesällä 2021 Kuninkaankulmaan Tampereen keskustaan, josta käsin toteutettiin JAKAJAT-hankkeeseen liittyvää sähköpyörien vuokraustoimintaa.

Vuonna 2022, hankkeen päätyttyä Willari on muuttanut pysyviin toimitiloihin Tampereen Kalevaan. Willari fiksa & loonaa tavoitteena on tarjota kestävästä liikkumisesta tukevat olosuhteet ehjien ja toimivien polkupyörien myötä. Huoltopalveluiden ohella kaupungissa liikkuvat yksityishenkilöt, säätiöt, yritykset tai muut yhteisöt voivat vuokrata yhteiskäytössä olevia sähköpolkupyöriä työmatka-ajoon tai vapaa-ajan liikkumiseen. Toteutamme kestävästä liikkumisesta myös erilaisten tapahtumien muodossa yhteistyössä paikallisten yritysten, verkostojen ja muiden sidosryhmien kanssa.

Myöhemmin palvelut ovat laajentuneet myös muiden urheiluvälineiden huoltopalveluihin, kuten luistinten teroitukseen, suksien voiteluun ja golf-mailojen grippien vaihtoon. Tampereen Kalevan myymälävalikoimasta löytyy kuluttajamyynä tarkoitettuja urheiluvälineiden varaosia, luistinten teriä sekä käytettyjä ja uusia polkupyöriä. Seuraavana esittelemme Willari fiksa ja loonaa -toimintamallin taustalla olevat vision, mission ja arvot.

Visio - Innovatiiviset ja toimivat yhteiskäyttöpyörien ratkaisut ja turvallista liikkumista huolletuilla polkupyörillä. Yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa, myös työllisyyden näkökulmasta katsottuna. Nuorten ideat käyttöön.

Missio - Yhteisöllinen ja matalan kynnyksen paikallinen polkupyörätukipiste Tampereen kaupungin työntekijöille ja Tampereella liikkuville.

Arvot - Ekologisuus, yhteisöllisyys ja saatavuus.

Yksityiskohtainen tavoite ja visio on, että:

- pyöräily liikkumismuotona tulee näkyväksi
- kaupunkilaiset innostuvat pyöräilystä
- pyöräilijät innostuvat huolehtimaan omista urheiluvälineistä
- saamme luotua pyöräilyä tukevat olosuhteet, ehjät, toimivat ja puhtaat polkupyörät, toimivat varusteet
- voimme toivottaa ja vilkuttaa: "Turvallista ja mukavaa pyöräilyä Tampereen upeassa kaupungissa"
- toteutamme jakamistaloutta – sinun ei tarvitse omistaa kaikkea – me lainaamme sinulle
- vahvistamme tamperelaista elinvoimaa, työllisyyttä, innovatiivisuutta, uuden kehittämistä
- todennamme työmme kautta työn, yrittäjyyden, koulutuksen ja nuorten työllistämisen merkitystä
- toteutamme aktiivista yhteistyötä eri sidosryhmien ja Tampereen kaupungin välillä

1.2 JAKAJAT-hanke

Tampereen kaupunki ja Ekokumppanit Oy hakivat konseptikilpailun kautta yhteistyökumppania EU:n aluekehitysrahaston ja Pirkanmaan liiton rahoittamaan JAKAJAT-hankkeeseen, voittajakonseptille ja parhaimman idean esittäjälle oli varattuna 50 000 euron kokeiluraha. Kokeilurahan avulla oli mahdollisuus toteuttaa ja validoida tarjouksessa esitetty ideaselostus ja konsepti oikeassa toimintaympäristössä. Voittajakonsepti oli tarkoitus kokeilla myönnetyn kokeilurahan avulla lyhyellä aikajaksolla eli kesän ja syksyn 2021 aikana. Kokeiluun myönnetty raha edellytti myös kustannuslaskennan (cost accounting) tekemistä ja kustannusraporttien laatimista Tilaajalle Ekokumppanit Oy:lle. Kustannuslaskennassa määriteltiin tuotannon tekijöiden (resurssien) käytön määrää ja käytön arvoa sekä eri laskentakohteita.

Opinnäytetyön liitetiedostona on JAKAJAT-hankkeen taustamateriaalit, joissa on esitelty hankkeen kaksi loppukäyttäjryhmää, jotka ovat Tampereen kaupungin työntekijät ja kaupungissa liikkuvat henkilöt. Kaupungin työntekijöille on tarve liikkua työmatkoja sekä työpäivän aikana tapahtuvia siirtymisiä erilaisia

liikkumisvälineitä hyödyntäen. Tampereen kaupungissa liikkuvilla kaupunkilaisilla on monipuolinen kokoelma erilaisia arjen tarpeita, joihin he voivat hyödyntää yhteiskäytössä olevia sähköpolkupyöriä.

JAKAJAT-hankkeen tavoitteena hiilidioksidipäästöjen ja energiakulutuksen näkökulmasta on selvittää, miten jakamistalous ohjaa yhteiskäytössä olevien polkupyörien palveluiden kehittämistä kaupunkiympäristössä. Tavoitteena on myös selvittää, millainen on yhteiskäytössä olevien polkupyörien käyttöaste ja toiminnan tulevaisuuden näkymät. Hankkeen aikana tulemme selvittämään edellä mainitut asiat ja pyöräilyn lisääntymiseen ja sen mahdollista yhteyttä autolla liikkumisen vähentämiseen. Jakamistaloudella on vahvat ekologiset aatteet, sillä yhteiskäytössä olevilla sähköpolkupyörillä on suora yhteys ilmastonmuutokseen. Liitteenä löytyvän JAKAJAT-hankkeen taustamateriaalin mukaan Tampereen kaupungin työmatkojen päästövähennyspotentiaaliksi on arvioitu 30 %. Päästövähennykset ovat mahdollista saavuttaa järkevöittämällä liikkumistapoja sekä työmatkoilla, että työpäivän aikana tapahtuviin siirtymisiin.

Sähköpyörien kokonaisvaikutus ympäristöön voi olla merkittävä, sillä laadukas ja hyvä ajettava sähköpyörä kannustaa käyttäjiä vähentämään yksityisautoilua. Sähköpyörän akun lataamiseen vaaditaan sähköä, jonka tuottaminen voi synnyttää jonkin verran päästöjä. Tampereen kaupunki on panostanut turvalliseen ja ekologiseen pyöräilyyn erilaisilla pyöräilykulttuuria kehittävien hankkeiden avulla.

Tampereen kaupungin luoman strategian tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi Tampereen on vähennettävä kasvihuonepäästöjä 80 prosentilla vuoden 1990 tasosta. JAKAJAT-hankkeen tavoitteena on keskittää ja muuttaa toimintamalleja seuraavien palveluiden piirissä; asuminen, liikkuminen, kaupunkisuunnittelu ja energian kulutus. Tampereen kaupungin ilmastotoimenpiteidensuunnitelma on koottu Hiilineutraali Tampere 2030 tiekartaksi. (Kestävä Tampere 2030-ohjelma n.d.)

Hiilineutraaliksi pääseminen vaatii ajatusmallien muuttamista ja uusien liiketoimintamallien kokeilemistä. JAKAJAT-hanke tuki Tampereen kaupungin

strategiaa edistää kestävää liikkumista Tampereen seudulla ja olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Ympäristövaikutukset huomioon ottaen JAKAJAT-hankkeen aikana pyöräilyillä kilometreillä on ollut merkittäviä etuja hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen. Vaikutuksia on ollut myös taloudelliselta näkökulmalta. Yksittäisten henkilöiden liikkuminen sähköpolkupyörällä on ollut taloudellisempaa kuin autolla liikkuminen.

1.3 Julkisten hankintojen vaikuttavuus hanketyöskentelyssä

Julkiset hankinnat tarkoittavat projekteja, palveluita, tavaroita tai rakennusurakoita, joita julkiset hankintayksiköt hankkivat alihankintana oman organisaationsa ulkopuolelta. Julkisia hankintayksiköitä voivat olla valtiot, kunnat, hyvinvointialueet, kuntayhtymät, valtion liikelaitokset tai seurakunnat. Julkisiin hankintoihin liittyy laki, joka säätelee hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia. (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 2016/1397).

Hankintalain tarkoituksena on tehostaa julkisten varojen käyttöä ja parantaa yritysten kilpailukykyä. Valtiovarainministeriö onkin asettanut julkisille hankinnoille Hankinta-Suomi -toimenpideohjelman ajanjaksolla 5.9.2019 – 31.12.2023. Toimenpideohjelman tavoitteena on ollut lisätä julkisten hankintojen toimijoiden verkostoitumista ja kehittää julkisten hankintojen vaikuttavuutta.

Willari fiksaa & loonaa toiminnan alku liittyi Hankinta Suomi-toimenpideohjelman aikakauteen ja Tampereen kaupungin järjestämään avoimeen konseptikilpailuun sekä julkiseen hankintaan. Hankinnan aiheena oli innovatiiviset yhteiskäyttöpyörät. Konseptikilpailussa Tampereen kaupunki haki ratkaisua, jossa yhteiskäyttöiset polkupyörät olisivat sekä kaupungin työntekijöiden että kaupunkilaisten käytössä. Julkisen hankinnan tavoitteena oli tuoda esille jakamistaloutta sekä mallintaa uudenlaisia liikkumisen malleja.

Kuvio 1. Hankinta-Suomi – julkiset hankinnat. (Valtiovarainministeriö. n.d.)

Julkisia hankintoja käsittävässä toimenpideohjelmassa (kuvio 1) tuodaan esille kahdeksan (8) strategista tahtotilaa ja tavoitetta (valtiovarainministeriö. n.d.)

- Strateginen johtaminen: johdamme hankintoja strategisena toimintona
- Hankintatietojen kehittäminen: teemme hankinnat ammattimaisesti
- Tiedolla johtaminen: Suomi on edelläkävijä hankintojen tiedolla johtamisessa
- Toimivat hankinnat: tuotetaan toimivia ja laadukkaita hankintoja ja edistään markkinoiden ostovoimaa
- Innovaatiot: ratkaisemme haasteita innovaatioilla ja teemme hankintoja kokeilevasti ja kehitysmuotoisesti
- Taloudellinen kestävyys: edistämme hankinnoilla yhteiskuntavastuullisesti julkisen talouden kestävyyttä
- Sosiaalinen kestävyys: edistämme hankinnoilla sosiaalista yhteiskuntavastuuta julkisen hallinnon, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyönä
- Ekologinen kestävyys: Suomi on ekologisten julkisten hankintojen suunnannäyttävä

Pääministeri Sanna Marinin hallitus esitti vuonna 2022 nykyisen voimassa olevan hankintalain uudistamista siten, että julkisissa hankinnoissa jatkossa korostetaan yhä enemmän ympäristönäkökulmien, laadun ja vastuullisuuden osuutta.

Työministeri Tuula Haataisen mukaan tulevaisuudessa voidaan huomioida paremmin vastuullisesti ja laadukkaasti tuotetut julkiset hankkeet, joissa on huomioitu ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys. Hankintalaki tulee voimaan vuonna 2023. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2022.) Willari fiksaa & loonaa toimintamalli on näin ollen ajan hengen mukainen yritystoiminta, joka myötäilee myös uuden tulevan hankintalain tavoitteita.

2 KANNATTAVA LIIKETOIMINTA

Yrityksen perustoiminta on tavaroiden ja palveluiden ostamista ja myymistä ansaintatarkoituksessa. Yrityksen toiminnan tavoitteena on tuottaa voittoa. Voittoa syntyy, kun tuottojen määrä on suurempi kuin kustannusten. Yrityksen on seurattava toimintansa talouslukuja, taloudellista tilaa ja kannattavuutta jatkuvasti erilaisten data-analyysien avulla. (Tomperi 2018, 6.)

2.1 Ulkoinen laskentatoimi

Yrityksen taloudellisesta toiminnasta kerätään tietoa laskentatoimen avulla. Ulkoinen laskentatoimi, jolla tarkoitetaan kirjanpitoa ja tilinpäätöstä tuottaa tietoa ulkopuolisten sidosryhmien tarpeisiin, kuten esimerkiksi verottajalle. Kirjanpitoon merkitään yrityksen liiketapahtumat tosiasiallisten tositteiden perusteella. Tositteita ovat esimerkiksi ostolaskut, myyntilaskut, palkkalaskelmat ja pankkitilin tiliotteet. (Tomperi 2018, 9.) Ulkoista laskentatoimea säädetään laissa (Kirjanpitolaki 1336/1997).

2.2 Sisäinen laskentatoimi

Sisäinen laskentatoimi antaa puolestaan yrittäjälle yksityiskohtaisempaa ja ajantasaisempaa tietoa kuin mitä kirjanpito tuottaa. Sisäinen laskentatoimi tuottaa tietoa johtamiseen ja päätöksentekoon, sillä sisäinen laskentatoimi keskittyy tuotteisiin, asiakkuuksiin, kannattavuuteen ja vaihtoehtolaskelmiin tai tavoitelaskelmiin, jotka esitetään budjetin muodossa. Ikäheimo, Laitinen, Laitinen & Puttonen (2014) mukaan sisäistä laskentatoimea kutsutaan management accounting, joka tarkoittaa yrityksen johdon suunnittelua, päätöksentekoa ja valvontaa. Laskentakohteiden kustannuksista yritys saa informaatiota yrityksen strategian toteuttamiseksi. (Ikäheimo ym. 2014, 133.)

Yrityksen toimintaa ohjataan ja suunnitellaan budjetin kautta (Tomperi 2018, 9). Tyypillinen suunnittelulaskelma on lyhyelle ajanjaksolle laadittu budjetti, joka kuvaa lyhyen aikavälin tavoitteita (Ikäheimo ym. 2014, 115).

Projektin tuotto- ja kustannustavoitelaskema ovat projektin talouden hallinnan perustyökaluja. Projektit ovat aikaan ja sisältöön rajattuna ja kustannusbudjetti antaa hyvän pohjan ymmärrykselle siitä mitä todellisuudessa vaaditaan talouden näkökulmasta, jotta projekti on mahdollista toteuttaa. (Suomala, Manninen & Lyly-Yrjänäinen 2018.)

Projektibudjetointi verrattuna tavallisen organisaation budjetoinnista eroaa, sillä jatkuvaa toimintaa budjetoitaessa aloitetaan tämänhetkisestä tilanteesta, kuten olemassa olevista resursseista ja niiden kustannuksista. Jatkuvan toiminnan budjetoinnissa pystytään myös hyödyntämään edellisen suunnittelukauden tuloksia. Projektibudjetoinnissa harvoin on valmiina pohjaa, johon numerot syöttämällä päästäisiin eteenpäin, jokainen kustannus tulee pystyä tunnistamaan ja arvioimaan. (Suomala ym. 2018.)

Projekteissa budjetti voi perustua kustannuksiin tai kassavirtaan tai molempiin. Kustannusperusteisessa budjetoinnissa tarkastellaan sitä, kuinka paljon projektin tarvitsemat resurssit maksavat eri projektin vaiheissa. Kassavirtaan perustuvalla budjetoinnilla seurataan kassaan tulevia maksuja ja kassasta lähteviä maksuja. Kassavirtaan perustuvalla budjetoinnilla saadaan hyvä käsitys projektin maksuvalmiudesta. (Suomala ym. 2018.)

2.3 Hinnoittelu

Hinnoittelun kolme yleisintä mallia ovat markkinapohjainen hinta, kustannusperusteinen hinta ja yrityksen tavoitteisiin perustuva hinnoittelu. Markkinapohjainen hinta, jossa hinnoittelu perustuu muiden toimijoiden jo aiemmin määrittämällä tasolle. Lähtökohtaisesti oman tuotteen hintaa ei markkinapohjaisessa hinnoittelussa voi asettaa korkeammaksi kuin muiden, ellei siihen ole vahvaa perustelua siitä, millä saadaan myös asiakas vakuutettua. Jonason, Möree & Orvomaa (2021) kertovat kirjassaan Hinnoittelun voima esimerkin kautta, miten markkinapohjainen hinta muodostuu. Esimerkissä kuvataan torimyyjät, jossa useat toimijat myyvät saman kaltaisia tuotteitaan.

Torilla kukaan myyjistä ei voi vaikuttaa hintoihinsa yksin, markkinat määrittävät hinnat tarjonnan ja kysynnän perusteella. (Jonason ym. 2021, 241.)

Toinen malli on kustannusperusteinen hinta, joka perustuu tuotantokustannuksiin. Jotta myyntihinta voidaan määrittää, tulee sitä ennen olla selvillä valmistuksesta aiheutuneet kustannukset, jotta tuote pystytään hinnoittelemaan siten, että myytävä tuote tuottaa voittoa. Tuotantokustannusten lisäksi pitää ottaa huomioon myös välilliset kustannukset, jotka eivät suoranaisesti muodostu asiakkaalle toimitetusta tuotteesta tai palvelusta. Välillisesti kustannukset ovat toiminnan kannalta pakollisia yleiskustannuksia kuten vuokra, lämmitys, terveystalvelut ja vakuutukset. (Jonason ym. 2021, 241.)

Kolmas malli on yrityksen tavoitteisiin perustuva hinnoittelu. Tavoitteisiin perustuvassa hinnoittelumallissa on ensin muodostettu tavoiteltava kate tuotteelle, tämän jälkeen siihen lisätään tuotteen valmistuksesta aiheutuneet kustannukset. Tavoitelähtöisessä hinnoittelussa on kuitenkin hyvä ottaa huomioon myös ulkoinen markkinahinta, sillä yleensä se vaikuttaa kilpailukykyiseen hintatasoon. Kannattavaa liiketoimintaa voidaan harjoittaa vain voitollisena. Tilanteessa, jossa ulkoinen markkinahinta on liian alhainen kustannusten vähentämisen jälkeen, jää yrityksen tulos negatiiviseksi eikä kilpailukykyisen hinnan tarjoaminen ole kannattavaa. (Jonason ym. 2021, 241.)

2.4 Arvot, visio, missio ja strategia

Aivan kuten yrityksillä, tulee myös erilaisilla projekteilla ja hankkeilla olla määriteltynä, **miten** teemme, **miksi** teemme, **minne** menemme ja **mitä** teemme, näihin kysymyksiin vastataan, jotta saamme selville tekemisen tarkoituksen, syy olemassaoloon. (Luukka 2019.)

Miten-teemme määritetään yrityksen arvoissa, arvoja ei keksitä vaan ne löydetään arvonmääritysprosessin kautta. Arvot ohjaavat moraalisia ja eettisiä valintoja ja auttavat päätöksen teossa, ne ovat näkyvä osa kulttuuria sekä näkymätön, tiedostamattomia käytänteitä ja toimintana. (Luukka 2019.)

Miksi-temme kysymykseen vastataan luomalla yritykselle missio, missio määrittää miksi jokin on olemassa ja mitä sen toiminnalla halutaan saavuttaa, mitä se haluaa viestiä toimintaympäristöstään ja mikä sen paikka on yhteiskunnassa. (Luukka 2019.)

Visio kertoo, minne menemme, visio on unelma tai mielikuva tulevaisuudesta, vision tulee olla innostava ja sellainen mihin pystytään sitoutumaan ja on tavoittelemisen arvoinen. Kun visio on selvillä, luodaan strategia millä se saavutetaan. Visio tulisi määrittää tietylle ajanjaksolle, jonka jälkeen tavoitteen saavuttamista arvioidaan. Yleensä yritykset käyttävät vision suunnittelussa viiden vuoden aika sykliä. Mitä-temme kysymykseen vastataan muodostamalla yritykselle strategia, joka on käytännössä suunnitelma, miten päästään haluttuun päämäärään käyttäen konkreettisia tekoja. (Lindroos & Lohivesi 2010,24.)

2.5 Verkostot

Kannattavaa liiketoimintaa voidaan arvioida myös verkostojen näkökulmasta. Verkosto käsitteenä voidaan jakaa esimerkiksi tuotantoverkostoihin tai yhteistyöverkostoihin. Tuotantoverkostot tuottavat palveluita ja tuotteita. Yhteistyöverkoston avulla voidaan tuottaa uusia ideoita tai palveluita. Tietokoneverkko on yksittäinen verkko, mutta internet on tietokoneverkkojen muodostama kokonaisuus. Sosiaalisilla, eli yhteisöllisillä verkostoilla tarkoitetaan ihmisten muodostamia verkostoja. Kansainväliset yritykset ovat jo vuosikausia muodostaneet liiketoimintaa ja yhteistöitä verkostojen varaan. Verkostoituminen on myös yksi parhaista keinoista turvata pienempien yritysten menestys ja liiketoiminnan kehittäminen. Verkostojen syyt ovat moniulotteisia, mutta tärkeäksi toimintamalliksi muodostuu usein avoimuus eli vuorovaikutukseen pohjautuva yhteistyö. (Niemelä 2004, 6.)

3 KIERTO- JA JAKAMISTALOUS

Kierto- ja jakamistalouden synty perustuu pitkälti ilmastonmuutokseen. Viimeisen kymmenen vuoden aikana maapallon keskilämpötila on noussut 1,1°C. Lämpötilan nousu aiheuttaa vakavia haittoja ympäristöllemme sekä ihmisten terveydelle. Merkittävin tekijä lämpötilan nousussa on kasvihuoneilmiöksi kutsutut kasvihuonekaasut. Osa kaasuista esiintyy ilmakehässä luonnostaan, mutta ihmisen toiminta on lisännyt joidenkin niistä määrää. Merkittävin kasvihuonekaasun nousu on ihmisen toiminnasta aiheutuva hiilidioksidi. Jotta pystymme vaikuttamaan ilmastonmuutoksen etenemiseen, tulee meidän keskittyä siihen, minkälaisilla toiminnoilla pystymme omalta osaltamme pienentämään kasvihuonekaasujen muodostumista. Kierto- sekä jakamistalousmallit luovat jokaiselle mahdollisuuden omalta osaltaan tukea ilmastonmuutoksen hidastamista. (European commission n.d.) Seuraavaksi esittelemme kierto- ja jakamistalouden pääpiirteet lyhyesti.

Kiertotaloudella tarkoitetaan tuotanto- ja kulutusmallia, jossa jo olemassa olevia tuotteita tai materiaaleja hyödynnetään mahdollisimman monta kertaa. Tällä tavoin materiaalin elinkaarta saadaan pidennettyä ja sitä myötä jätteen määrä vähenee. Kiertotalouden perimmäisiä tarkoituksia on hidastaa ilmaston lämpeneminen pienentämällä kasvihuonekaasujen kokonaispäästöjä. (Järvinen, Sinervo, Laita & Määttä 2019.)

Jakamistalous liittyy vahvasti kiertotalouteen, usein kuullaankin niistä puhuttavan samassa lauseessa. Kuitenkin kaikki jakamistalous ei ole aina kiertotaloutta. Jakamistaloudella tarkoitetaan palveluiden tai tuotteiden jakamista. Ajatusmalli on, että tavaroiden käyttäminen on tärkeämpää kuin niiden omistaminen (Sjösted 2008).

Jakamistaloutta on siis tuotteiden ostamiseen sijaan vuokraaminen tai lainaaminen. Esimerkiksi, kerrostalossa asuvien henkilöiden ei kaikkien kannata omistaa porakonetta, mikäli käyttö on heillä satunnaista. Tämän sijaan kerrostalon asukkaat voivat yhdessä hankkia yhteiskäytössä olevan porakoneen. Kun hankimme kymmenen sijasta vain yhden, olemme jo merkittävästi

vaikuttaneet yhdeksän porakoneen valmistuksesta aiheutuvaan ympäristön kuormitukseen.

Tavaroiden lainaamisella ja jakamistaloudella nähdään olevan uusia mahdollisuuksia kuluttajille ja yrityksille. Jakamistalouteen ja tavaroiden lainaamiseen liittyy kuitenkin myös haasteita. Haasteet, jotka liittyvät jakamistalouteen ovat Työ- ja elinkeinoministeriön tuottaman jakamistalouden säädösympäristön julkaisun (2017) mukaan vastuuseen liittyvät kysymykset ja kuluttajansuoja. Kuluttajille tulee tiedottaa ostotapahtumaan liittyvistä oikeuksista sekä tavaran vuokraamiseen liittyvät lainausehdot. Lisäksi vuokraustapahtuman yhteydessä asiakkaan kanssa käydään läpi vastuuvapaussopimuksen ja lainausehtojen sisältö, joihin asiakkaan on sitouduttava ennen pyörän luovuttamista. (Jakamistalouden säädösympäristö 2017.)

Lampikoskin (2013) mukaan tulevaisuudessa liiketoiminta on mullistumassa vihreämmäksi, vastuullisemmaksi sekä järkevämmäksi. Yrityksiltä vaaditaan enenemissä määrin läpinäkyvyyttä ja vastuullisia tekoja. Aallonmurtajana tässä toimivat ne yritykset, jotka antavat yhteisölle ja luonnolle takaisin enemmän kuin mitä itse kuluttavat. Yritykset panostavat nykyään toiminnassaan vihreisiin arvoihin, joiden avulla hiilidioksidipäästöjen suunnan pitäisi olla laskeva. Yleisesti ottaen ajatellaan, että ilmastonmuutos on massiivinen, globaalin tason ongelma, joihin itse ei pysty vaikuttamaan. Ajatuksen pitäisi kuitenkin olla juuri toisinpäin, sillä pienikin teko ponnistaa pitkälle. Muutos vihreämpää tapahtuu pienien tekojen kautta ihminen kerrallaan, keskustelu kerrallaan, tuote kerrallaan ja lopulta yritys sekä valtio kerrallaan. (Lampikoski 2013, 8.)

Esimerkkinä haluamme tuoda esille sähköpyörien käyttöön liittyvät ympäristövaikutukset, jotka voidaan määritellä kahteen eri osa-alueeseen: kulkuvälineen valmistuksessa syntyviin päästöihin ja kulkuvälineen käyttämisestä aiheutuneisiin päästöihin. Sähköpyörät tehdään nykyään täysin kierrätettävistä materiaaleista, jolloin tuotannossa syntyvän hiilijalanjäljen kertyminen on vähäistä. Lisäksi kierrätysmahdollisuudet pyörän käytön päätyttyä ovat helposti saatavilla. Liikenteen päästöjen vähentäminen tapahtuu kestäväillä liikkumistavoilla, kuten kävelyllä, pyöräilyllä ja joukkoliikennettä hyödyntämällä. Monissa talouksissa auton käyttäminen vähenee, jos liikkuminen on helppoa ja

nopeaa muita ratkaisuita hyödyntämällä. Etenkin kaupunkiolosuhteissa pyöräily liikkumismuotona on erinomainen ja nopea tapa liikkua paikasta toiseen.

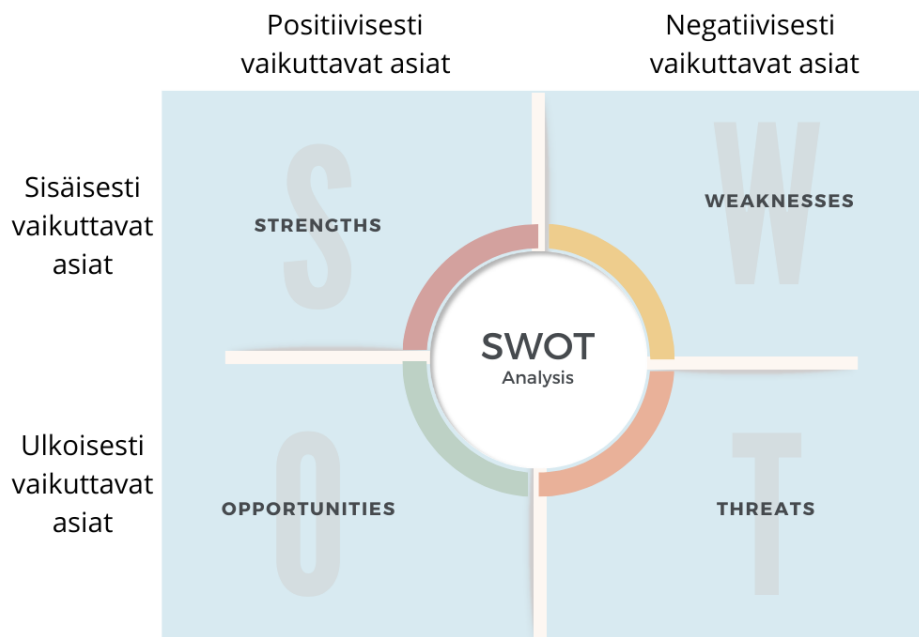
4 OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄT JA TARKOITUS

Tämän opinnäytetyön tavoitteen ja tarkoituksen toteutumista tarkastellaan JAKAJAT-hankkeen aikana hyödynnettyjen tutkimusmenetelmien kautta, joiden avulla kerätään käyttäjäkokemuksia ja dataa aidossa toimintaympäristössä. Menetelmät pohjustavat JAKAJAT-hankkeeseen liittyvää toimintamallin kuvausta, joka on esitetty luvussa 5. Alla esittelemme eri tutkimusmenetelmiä, joita hyödynnetään JAKAJAT-hankkeen toteutuksen eri aiheissa.

Opinnäytetyön merkittävin menetelmä on JAKAJAT-hankekonseptin kokeilun havainnointi 1.6-31.12.2021 toteutetulla kokeilu jaksolla. Nopeiden kokeilujen avulla saadaan oikeisiin kokemuksiin perustuvaa tietoa ja näin määrittelemään mitä tavoitteen saavuttamiseksi pitää tehdä. Kun haluamme tietää miten uusi liiketoimintamalli toimii käytännössä eikä aiempaa kokemustietoa aiheesta löydy tulee idea viedä asiakkaiden luo. Näin voimme saada tietoa siitä, löytyykö palvelulle kysyntää. (Hassi, Maila & Paju. 2015, 9.)

4.1 SWOT-analyysi

Nelikenttäanalyysi (SWOT) on yksinkertainen ja yleisesti käytetty yritystoiminnan analysointimenetelmä. Analyysin tarkoitus on auttaa luomaan toimintasuunnitelma siitä, miten mikäkin asia tulisi hoitaa vahvuuksia hyödyntäen ja kuinka heikkoudet käännetään vahvuuksiksi. (Lindroos & Lohivesi 2010, 220.)

Kuvio 2. SWOT-analyysin kaavio.

4.2 Palvelumuotoilu

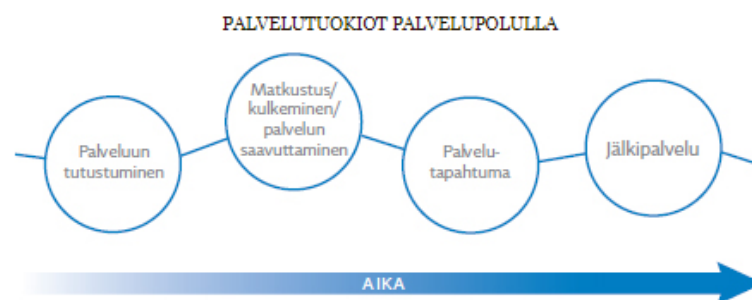
Palvelumuotoilu perustuu asiakasymmärrykseen ja siinä pyritään ottamaan asiakas aktiiviseksi osallistujaksi prosessin kehitykseen. Palvelumuotoilun vastakohtana voidaan ajatella ”perinteistä” kehittämistoimintaa, joka perustuu organisaation tai asiantuntijoiden toiminnan kehittämiseen eikä niin asiakkaan tarpeita huomioiden. (Koivisto, Säynäjäkangas & Forsberg 2019, 35.)

Kun uusia ratkaisuja tarjotaan, alkaa saman alan tuotteiden välinen kilpailu paremmuudesta. Jotta vertailu olisi järkevää ja mahdollista, on päästävä yksimielisyyteen tuotteiden laatuksista. Yhtenäisten laatuksien kehittäminen on haastavaa, sillä luovat tuotteet ovat jatkuvasti muuttuvia. (Heikkilä & Heikkilä 2001,114.) Luoville prosesseille on myös tyypillistä, että ne muuttuvat spontaanisti ja niitä joudutaan muuttamaan matkan varrella kohdattujen vaikeuksien ja saadun kokemuksen mukaan. Tästä syystä prosessille ei kannatakaan etukäteen etsiä pakonomaista vakioformaattia. (Heikkilä & Heikkilä. 2001,137.)

Ongelmanratkaisuun on perehdytty Innovatiivisuutta etsimässä (2001) kirjan mukaisesti. (Heikkilä & Heikkilän 2001,173). Ongelmanratkaisun vaiheet määritellään seuraavasti: ongelman hahmottelu ja määrittely, ratkaisuun tarvittavan keskeisen tiedon keruu, ideoiden tuottaminen, ideoiden tärkeysjärjestykseen laittaminen ja toteuttamissuunnitelman laatiminen. Einstein, joka oli tunnettu fyysikko ja suhteellisuusteorian luoja, korosti ongelman määrittelyn tärkeyttä. Hänen kerrotaan sanoneen: ”Jos sinulla on tunti aikaa maailman pelastamiseen, miten sen ajan käytät?” Hän itse vastasi: ”Käyttäisin 55 minuuttia ongelman määrittelyyn ja 5 minuuttia sen ratkaisemiseen. Innovaatioiden taustalla on luovuus. Ehdotonta luovuuden määritelmää ei ole ja yritysjohtajat olivat eräässä koulutustilaisuudessa sanottaneet luovuuden sisältöä seuraavasti: ”Keksitään uusia keinoja suoriutua pulmallisista tilanteista”, ”Tehdään jotakin omaperäistä ja iloitaan uusista ratkaisuista”, ”Käytetään mielikuvitusta rohkeammin kuin muut.” (Heikkilä & Heikkilä 2001, 81, 173–174).

4.3 Palvelupolku

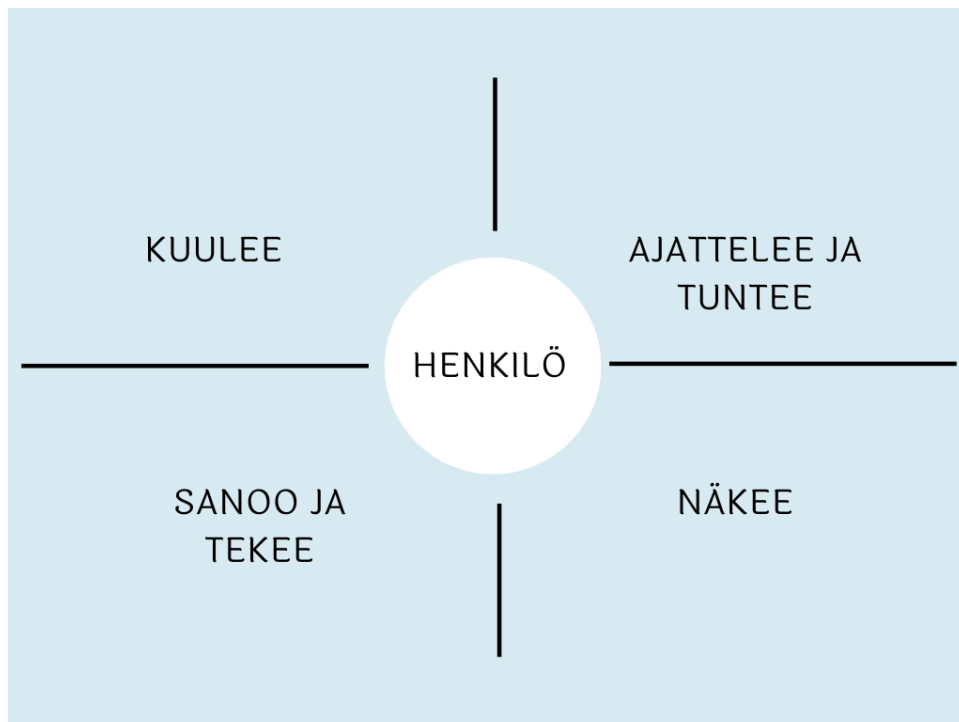
Palvelupolulla pyritään jäsentämään palvelun teknistä toteutusta ja auttaa havainnoimaan olemassa olevaa palvelua asiakkaan silmin. Palvelupolkua tehtäessä se usein jaetaan eri palvelutuokioihin, jokaisen palvelutuokion sisällä on lukematon määrä erilaisia kontaktipisteitä, joiden kautta asiakas aistii palvelua. Kontaktipisteitä ovat muun muassa palvelun työntekijät, muut asiakkaat ja ympäristö. Palvelupolkua luodessa pyritään huomioimaan kaikilla aisteilla asiakkaan kokemuksia. (Tuulaniemi 2011). Tavoitteena on että, Willarin asiakkaille muodostuu palvelusta positiivinen kuva ja, että ratkaisu ongelmaan on helposti löydettävissä. Tähän saamme ratkaisun, kun selvitämme asiakkaan kulkeman palvelupolun ja sieltä nousevat kontaktipisteet.

Kuvio 3. Palvelutuokiot palvelupolulla (Tuulaniemi 2011).

4.4 Empatiakartta

Empatiakartta mahdollistaa parempaa ymmärrystä asiakkaasta. Kartan avulla saadaan kiinni asiakkaan toiveista, tarpeista, toiminnasta, tunteista, pelosta, haasteista ja odotuksista, jotka vaikuttavat käyttämiseen. Sen lisäksi se auttaa ymmärtämään mitä asiakkaat tuntevat, ajattelevat, näkevät, kuulevat, sekä tekevät ja sanovat. Näitä tekijöitä ymmärtäessä pääsemme palvelumme kehityksen juureen ja sitä kautta kehittämään palveluita yhä asiakaskeskeisemmäksi. Empatiakartta on visuaalinen työkalu, jota hyödynnetään usein nelikenttä-mallina, johon kootaan yhden asiakkaan tuntemuksia palvelua käyttäessä. Empatiakartta mahdollistaa oman palvelun tarkastelun objektiivisemmin asiakkaan näkökulmasta. (Innokylä n.d.)

Kuvio 4. Empatiakartan mallipohja.

4.5 Kvantitatiivinen tutkimus

Määrällinen, eli kvantitatiivinen ja laadullinen eli, kvalitatiivinen tutkimus ovat kaksi erilaista tutkimus prosessia. Kvantitatiivinen tutkimus perustuu aikaisempaa tutkimustietoon ja se on yleisesti hyvin suoraviivaista ja muodollista.

Kvalitatiivinen tutkimus on puolestaan kuvailevampaa ja siinä ollaan usein suorassa vuorovaikutuksessa tutkittavan kohteen kanssa. Tutkittaessa erilaisia käyttäytymismalleja, on kysymiseen perustuva aineistonkeruumenetelmä tehokkain. (Alasuutari 2011.) Kvantitatiivisen sekä kvalitatiivisen tutkimusmenetelmien lisäksi on olemassa toimintatutkimus. Toimintatutkimukselle ominaista on, että tavoitteena on etsiä ratkaisuja organisaatioiden tai käytännön konkreettisiin ongelmiin sekä tutkijan osallistuminen tutkimukseen tavoitteena muuttaa osallistujien ajattelutapoja. (Koski & Kelo 2019.)

Tekemämme kyselytutkimus sisältää piirteitä sekä määrällisestä että laadullisesta tutkimusmenetelmästä. Määrälliseen tutkimukseen liittyvillä kysymyksillä olemme kartoittaneet lukuja ja tilastoja, mutta kysely on pitänyt sisällään myös laadulliseen tutkimukseen liittyviä menetelmiä, joiden avulla olemme pyrkineet keräämään tietoa ihmisten asenteista sekä motivaatiotekijöistä. Tutkimusmenetelmistä saadut vastaukset tukevat toisiaan. Olemme käsitelleet tutkimuksen tuloksia määrällisen tutkimuksen menetelmien mukaan tuottaen tulokset numeerisessa muodossa. Tutkimus toteutettiin strukturoituna, kysymysten muoto ja järjestys oli samat kohderyhmien vastaajien kesken ja kysymyksiin oli vastausvaihtoehdot.

4.6 Tutkimuksen tulokset

Määrällisiä kyselyitä toteutettiin kaksi, tällä tavoin saimme kohdistettua tarkempia kysymyksiä kullekin kohderyhmälle, Tampereen kaupungin työntekijöille (kohderyhmä I) ja Tampereella liikkuville henkilöille (kohderyhmä II). Tavoitteena oli selvittää, onko palvelulle kysyntää ja miten voimme vastata kohderyhmän tarpeisiin. Kyselyt toteutettiin ajanjaksolla 31.3.2021 - 18.4.2021. Kyselyt tuotettiin sähköisesti.

Tampereen kaupungin työntekijät tavoitettiin ekotukihenkilöille lähetetyn uutiskirjeen kautta 7.4.2021. Vastauksia saimme 33 kappaletta, tavoitimme kohtuullisen tasaisesti eri palvelualueiden työntekijöitä, jonka avulla pystyimme muodostamaan hyvän käsityksen siitä, mitä tarpeita eri työtehtävissä toimivien

työntekijöiden välillä on. 51,5 % prosenttia vastaajista kertoi, että heidän työpäivänsä aikana tapahtuu satunnaisesti 1–5 km mittaisia siirtymisiä paikasta toiseen. 18,2 % näistä siirtymisistä tapahtuu autolla, 18,2 % kävellen ja 40,9 % polkupyörällä. Vastaajilta kysyttiin, millä kulkuvälineellä he kulkisivat nämä siirtymiset mieluiten. Vastaajista 59,1 % valitsisi sähköpyörän. Vastausten perusteella helpoin tapa noutaa sähköpyörä olisi Tampereen keskustassa sijaitsevasta virastotalolta tai Tampereen keskustan alueella sijaitsevasta pyöräliikkeestä. Kaupungin työntekijöistä 66,7 % voisi käyttää sähköpyörää myös ympärivuotisesti.

Kohderyhmä I kysymykset:

1. Millä palvelualueella työskentelet?
2. Oletko aiemmin ajanut sähköpyörää?
3. Tuleeko sinulla työpäiväsi aikana siirtymisiä paikasta toiseen?
4. Tapahtuuko siirtymisiä koko päivän vai osan päivästä?
5. Jos tekisit siirtymät työpäivän aikana sähköpyörällä, varaisitko pyörän käyttöösi?
6. Mitä kulkuvälinettä käytät tällä hetkellä työpäivän aikana tapahtuviin siirtymisiin?
7. Kuljetatko työtarvikkeita mukasi, kun siirryt paikasta toiseen?
8. Mahtuvatko työtarvikkeesi selkäreppuun?
9. Voit halutessasi kertoa enemmän minkälaisia työtarvikkeita kuljetat mukasi?
10. Olisitko valmis käyttämään sähköpyörää ympärivuotisesti siirtymisiin työpäivän aikana?
11. Mitä seuraavista kulkuneuvoista käyttäisit mieluiten työpäivän aikana tapahtuviin siirtymisiin?
12. Jos varaisit sähköpyörän käyttöösi, mistä sinun olisi helpoin noutaa se käyttöösi?
13. Varaat käyttöösi sähköpyörän - miten huolehdimme turvallisuudestasi, kypärän käytön suhteen?
14. Olisitko halukas kokeilemaan sähköpyörän käyttöä?

Tampereella liikkuvia tavoitettiin eri sosiaalisen median ja sähköpostikyselyiden kautta. Vastauksia saimme 67 kappaletta. 80 % vastaajista oli sitä mieltä, että kohtuullinen sähköpyörän vuokra hinta vuorokauden ajalta on enintään 50 euroa. Tampereella liikkuvien henkilöiden antamien vastausten perusteella voimme todeta, että sähköpyörän vuokrausta verrataan Tier -sähköpotkulautoihin tai esimerkiksi fat bike -pyöriin ja 88,9 % vastaajista vuokraisi pyörän vapaa-ajan käyttöön.

Kohderyhmä II kysymykset

1. Oletko käyttänyt aiemmin sähköavusteista polkupyörää
2. Olisitko kiinnostunut vuokraamaan sähköpyörän käyttöösi?
3. Minkälaiseen tarkoitukseen olisit kiinnostunut vuokraamaan sähköpyörän?
4. Kuinka pitkäksi aikaa haluaisit vuokrata sähköpyörän
5. Mikä sinusta olisi kohtuullinen hinta sähköpyörän vuokraukselle yhdeksi päiväksi - Voit halutessasi perustella vastaustasi
6. Miksi et ole kiinnostunut sähköpyörän vuokrauksesta?

4.7 Analyysi

Saimme loppukäyttäjiltä yhteensä 95 vastausta. Vastausten pohjalta suhtautuminen sähköpyörien vuokrausta kohtaan oli myönteistä. Kyselyistä nousi esille asioita, joita pystymme ratkaisemaan Willari pyörätukikeskuksen palveluiden ja kokeilun avulla.

Kummankin loppukäyttäjän kohdalla tuli ilmi, että 75 % kaikista vastaajista ei ole aikaisemmin käyttänyt sähköavusteista polkupyörää, mutta 67,2 % (Tampereella liikkuvat) ja 80 % (kaupungin työntekijät) vastaajista olisivat halukkaita kokeilemaan sähköpyörän käyttöä matalalla kynnyksellä.

Tampereen kaupungin työntekijöiden kohderyhmän kohdalla nousi tarve tavaroiden kuljetuksesta, kun taas Tampereella liikkuvien kohderyhmällä tämä tarve jäi pienemmälle, mutta lasten kuljetuksen mahdollistaminen koettiin tärkeänä. Mikäli olisimme kohdentaneet kyselyn ainoastaan Tampereen

kaupungin työntekijöille, olisi pienten lasten kuljettamisen tarve jäänyt pimentoon ja näin ollen palvelumme tuotteistus ei olisi palvellut molempia kohderyhmiämme. Kyselyiden vastaukset auttoivat meitä valitsemaan tuotteemme niin, että se taipuu molempien kohderyhmien tarpeisiin. Kuvassa 1 on esitetty lastenkuljetuskärry, jonka avulla Tampereella liikkuvat pystyvät kuljettamaan kahta lasta maksimissaan 40 kg saman aikaisesti, kun taas Tampereen kaupungin työntekijät pystyvät hyödyntämään kuljetuskärryä tavaroiden kuljetukseen.

Kuva 1. Lasten kuljetuskärry (Willari 2021).

Tampereella liikkuvien kyselystä ilmenee että 80 % vastaajista pitää alle 50 € vuokraus hintaa kohtuullisena, kuvio 5. Vastaus on meille tärkeä hinnoittelun näkökulmasta mutta ennen kaikkea myös markkinoinnin näkökulmasta. Olemme määrittäneet kuluttajien vastausten pohjalta vuokra hinnat pilotin ajaksi. Yhden vuorokauden vuokra hinta oli 50 €, joka on myös samassa linjassa muiden sähköpyöriä vuokraavien yritysten hinnaston kanssa. Kuten aiemmin todettiin, 72 % vastaajista ei ole käyttänyt aiemmin sähköpyörää. Voidaan olettaa, että suuri osa vastaajista ei myöskään ole tietoinen sähköpyörän markkinahinnoista tai huoltokustannuksista. Sähköpyörien kulurakenne saatetaan mieltää jopa samaksi normaali polkupyörän kanssa. Koska emme voi vääristää markkinoita ja

hinnoitella palveluamme liian alhaiseksi eikä se olisi liiketoiminnan näkökulmastakaan hyödyllistä tulee meidän vastata tähän ongelmaan markkinoinnin avulla ja auttaa asiakkaita ymmärtämään mihin hinnoittelu perustuu.

Mikä sinusta olisi kohtuullinen hinta sähköpyörän vuokraukselle yhdeksi päiväksi

45 vastausta

Kuvio 5. Kaavio Tampereella liikkuvien kyselystä.

5 LIIKEIDEAN SUUNNITELMA

JAKAJAT-hankkeen, innovatiiviset yhteiskäyttöpyörät -konsepti nivottiin osaksi Willari fiksaa ja loonaa -toimintaa. Willari fiksaa ja loonaa sisältää polkupyörien lainaamisen lisäksi polkupyörien huollon. Toimintamalli on esitetty luvussa 5.3, kuviossa 6. Willarin polkupyörätukipiste sijaitsi Tampereen kaupungin keskustan alueella, Puutarhakadun ja Kuninkaankadun kulmassa (Luku 5.2, kuva 2).

Seuraavana kuvaamme polkupyörätukipisteessä toteutuvat molemmat liiketoiminnan osa-alueet, pyörähuollon ja sähköpyörien vuokrauksen, sillä ne kuuluvat saumattomasti yhteen kehittämässämme Willari fiksaa ja loonaa -liiketoimintamallissa.

5.1 Loppukäyttäjien kohderyhmät

JAKAJAT-hankkeen tavoitteena on kehittää loppukäyttäjien liikkumista yhteiskäytössä olevilla sähköpolkupyöriä erityisesti kaupunkiolosuhteissa. Tavoitteena on mahdollistaa molemmille loppukäyttäjryhmille kestävä liikkuminen laadukkailla sähköpolkupyörillä ilman mittavia investointeja. Alla esittelemme tarkemmin hankkeen aikaiset loppukäyttäjryhmät, joita olivat Tampereen kaupungin työntekijät ja viranhaltijat sekä kaupungissa liikkuvat.

5.1.2 Tampereen kaupungin työntekijät ja viranhaltijat

Tampereen kaupungin henkilöstön sähköpolkupyörien yhteiskäytöllä tarkoitetaan toimintamallia, jossa kaupungin henkilöstö voi varata sähköisen varausjärjestelmän kautta polkupyörän työpäivän aikana tapahtuviin siirtymisiin haluamalleen ajalleen. Työntekijä/viranhaltija noutaa sähköpolkupyörän Willari fiksaa ja loonaa -polkupyörätukipisteestä (tai erikseen sovitusti kaupungin virastotalolta) ja palauttaa sähköpolkupyörän takaisin sovittuun palautuspaikkaan sovittuna aikana. Palvelu on ilmainen kaupungin työntekijöille/viranhaltijoille JAKAJAT-hankkeen kokeilu jakson ajan toukokuu 2021 alkaen ja päättyen 31.12.2021.

Kokeilun jälkeen ja Willari fiksaa ja loonaa toiminnan jatkuessa neuvotellaan Tampereen kaupungin työntekijöiden ja viranhaltijoiden sähköpolkupyörien käyttömahdollisuudesta ja käyttöehdoista erikseen Tampereen kaupungin kanssa. Sähköpyörä on varusteltu tarvittaessa niin, että kaupungin työntekijä voi kuljettaa mukanaan työhön tarvittavaa välineistöä. Työnantajan roolissa Tampereen kaupunki tarjoaa ja mahdollistaa sähköpolkupyörän käytön henkilöstölleen eräänä työvälineenä yhteistyössä Willari fiksaa ja loonaa -pyörätukikeskuksen kanssa.

5.1.3 Tampereen kaupungin alueella liikkuvat

Kaupunkilaisten sähköpolkupyörien yhteiskäytöllä tarkoitetaan toimintamallia, jossa Tampereella liikkuva voi varata käyttöönsä yhteiskäytössä olevan sähköavusteisen polkupyörän arki-iltaisoin klo 16–20 välisenä aikana ja lauantaina klo 10–16 välisenä aikana erilaisten arkisten tarpeiden hoitamiseen tai vapaa-ajan viettoon. Sähköavusteinen polkupyörä soveltuu joko lyhyeen tai pitkän matkan ajamiseen. Sähköpyöräily sopii eri ikäisille ja eri kuntoisille pyöräilijöille. Tarkoituksena on tuoda Willarin sosiaalisessa mediassa esille Tampereen pyöräilyreittejä ja kulttuurikohteita, jonne pyörän vuokraajat voivat halutessaan ajaa.

5.2 Pyörätukipiste Tampereen keskustan alueella

Willari fiksaa ja loonaa -polkupyörätukipiste suunniteltiin sijoitettavavaksi (Kuva 2) Tampereen kaupungin keskustan läheisyyteen, Puutarhakadun ja Kuninkaankadun kulmaukseen. Sijainniksi valikoitui Kuninkaankatu, sillä kvantitatiivisen tutkimuksen tuloksista kävi ilmi, että helpoin sijainti noutaa pyörä on Tampereen keskustan alueella. Pyörätukikohtana toimii 26 m² kokoinen merikontti. Visuaalisesti kaunis toimipiste elävöittää Tampereen kaupungin ja Kuninkaankulman kesämaisemakuvaa. Kontti on toimiva ratkaisu Willari fiksaa ja loonaa -toimintamallin toteuttamiselle, sillä vuokrauksia ja huoltoja voidaan tehdä

kontin sisältä käsin sekä välineistöä pystytään säilyttämään turvallisesti kontin sisällä. Konttiin vedetään sähköt vieressä olevan sähkövirran avulla.

Willari fiksaa ja loonaa -pyörätukikeskuksen vieressä on myös yksi Tampereen kaupungin kaupunkipyöräpalvelun tukikohta. Toimintaympäristö edustaa näin ollen pyöräilykulttuuria ja edistää mahdollisesti yhteiskäytössä olevien polkupyörien käyttöä.

Kuva 2. Pyörätukipiste Kuninkaankulmassa (Willari 2021).

5.3 Pyörähuolto

Willari fiksaa ja loonaa tarjoaa matalan kynnyksen pyörähuoltopalvelua Tampereella liikkuville. Tavoitteenamme on luoda turvallista pyöräilyä nostamalla esiin pyörähuollon ja jakamistalouden suuren merkityksen. Toimintamallimme mukaisesti annamme kaupungilla liikkuville ohjausta polkupyörien huoltoon, toimivuuteen ja varustetasoon liittyen. Willarin ammattihoitomekaanikot huoltavat asiakkaiden polkupyöriä. Lisäksi ohjaamme ja neuvomme kaupunkilaisia itse huoltamaan ja ennen kaikkea pitämään huolta polkupyörästään. Asiakkaan on mahdollista vuokrata toimipisteeltä materiaalit ja välineet omatoimiseen pyörän huoltamiseen. Asiakkaiden käytössä oleva huoltopiste toimii Willari fiksaa ja loonaa -polkupyörätukipisteen yhteydessä.

Willari fiksaa -toimintamallin taustalla on ajatus, että polkupyörä on varsin edullinen ja käytännöllinen kulkuväline. Pyörän käyttö ei saastuta ilmastoa ja onkin huomattavasti ”vihreämpi” vaihtoehto tavallisten moottoriajoneuvojen rinnalla. Pyörää on kuitenkin muistettava huoltaa säännöllisesti, aivan kuten mitä tahansa muutakin kulkuneuvoa.

Säännöllisellä huoltamisella on monia erilaisia hyötyjä, kuten turvallisuuden lisääminen, pyörän käyttöiän pidentyminen, kaupunkikuvan elävöittäminen sekä huollettu polkupyörä lisää liikkumisen miellyttävyyttä. Willari fiksaa -toimintamalli tarjoaa kolme erilaista polkupyörien huoltovaihtoehtoa loppukäyttäjäasiakkaille, jotka olemme esitelleet tarkemmin alle.

5.3.1 Tee-se-itse

Kuten edellä luvussa 5.3 todettiin, tee-se-itse-palvelupisteen kautta osallistamme kaupungissa liikkuvia huolehtimaan omista välineistä toteuttamalla samalla jakamistalouteen liittyvää strategiaa. Tausta-ajatuksena tee-se-itse -toiminnalle on jakamistalous, *sinun ei tarvitse omistaa – me lainaamme sinulle*. Tee-se-itse palvelu mahdollistaa asiakkaalle

- oman polkupyörän huoltamisen ja puhdistamisen

- pyörähuoltoapaikan ja välineet oman pyörän huoltamiseen
- ohjausta ja neuvoa

5.3.2 Pikahuolto – Renkaat, ketjut ja ruuvit -palvelu

Pikahuollolla tarkoitetaan matalan kynnyksen pyörän tarkastusta, jossa ammattilainen tarkistaa pyörän kunnan, kiristää ruuvit, täyttää renkaat ja rasvaa ketjut. Pikahuollon ajankäyttö on n. 15 min. Pikahuolto palvelu sisältää renkaiden täytön ja ketjujen rasvaamisen (työntekijän tekemänä). Työntekijän arvioitu ajankäyttö palveluun n. 10 min.

5.3.3 Polkupyörän perushuolto

Polkupyörän perushuollolla tarkoitetaan ammattilaisen tekemää pyörähuoltopalvelua, jossa pyörästä tarkastetaan vaihteet, jarrut, pinnat, ketjut, rengaspaineet, ruuvit, ohjainlaakeri, napalaakeri sekä keskiölaakeri. Työntekijän arvioitu ajankäyttö perushuollon tekemiseen on n. 30 min.

Perushuolto sisältää

- Pikahuoltoa kattavamman pyörän huolto/tarkastus (työntekijän tekemänä)
- vaihteiden- ja jarrujen toiminnan tarkastus ja säätö, pintojen kireyden tarkastus, ketjun puhdistus ja voitelu, rengaspaineiden tarkastus ja täyttö, ohjainlaakerin tarkastus ja säätö, napalaakereiden tarkastus sekä säätö, keskiölaakerin tarkastus sekä kiristys

Edellä mainittujen polkupyörien huoltovaihtoehtojen lisäksi pyöräilijän on mahdollisuus ostaa turvallisen pyöräilyn välineistöä, kuten esimerkiksi pyöräilykypärä, soittokello, ajovalo ja lukko Willari fiksaa ja loonaa - polkupyörätukipisteestä. Tarvittaessa pyöräilijä ohjataan muihin tamperelaisiin polkupyöräliikkeeseen ostoksille.

5.4 Sähköpyörän vuokraus

Yhteiskäyttöpolkupyörät ovat oivallinen tapa motivoida Tampereen kaupungin työntekijöitä ja Tampereella liikkuvia pitämään kunnostaan huolta, ja sitä kautta parantaa fyysistä hyvinvointia. Tampereen kaupungin keskustan alueella, Puutarhakadun ja Kuninkaankadun kulmassa on pyörähuollosta vastaava Willari fiksa ja loonaa -polkupyörätukipiste, josta kaupungin alueella liikkuvan ja kaupungin työntekijän/viranhaltijan on mahdollista lainata työ- tai vapaa-ajan käyttöön sähköavusteinen polkupyörä. Kaupungin työntekijän/viranhaltijan mahdollisuus saada sähköpolkupyörä työkäyttöön ajoittuu työssäoloaikaan klo 9–16. Tampereella liikkuvan on mahdollista vuokrata polkupyörä käyttöönsä arki-iltoisin klo 16–20 ja viikonloppuisin klo 10–16 välisenä aikana. Mikäli kaupungin henkilöstö ei ole varannut sähköpolkupyörää, vapautetaan polkupyörä kaupunkilaisten yleiseen käyttöön myös päiväaikaan. Sähköpyörät ovat noudettavissa Willari fiksa ja loonaa -polkupyörätukipisteestä, jonne polkupyörä myös palautetaan.

Sähköpyörien saatavuus on ollut suuren kysynnän vuoksi epävarmaa. Teimme pyörien saatavuudesta tarjouskyselyitä huhtikuussa 2021 ja löysimme yhteistyökumppanin, jonka kautta saimme hankittua yhteiskäytössä olevat sähköavusteiset polkupyörät lisävarusteineen. Sähköavusteisia polkupyöriä hankittiin yhteensä seitsemän kappaletta.

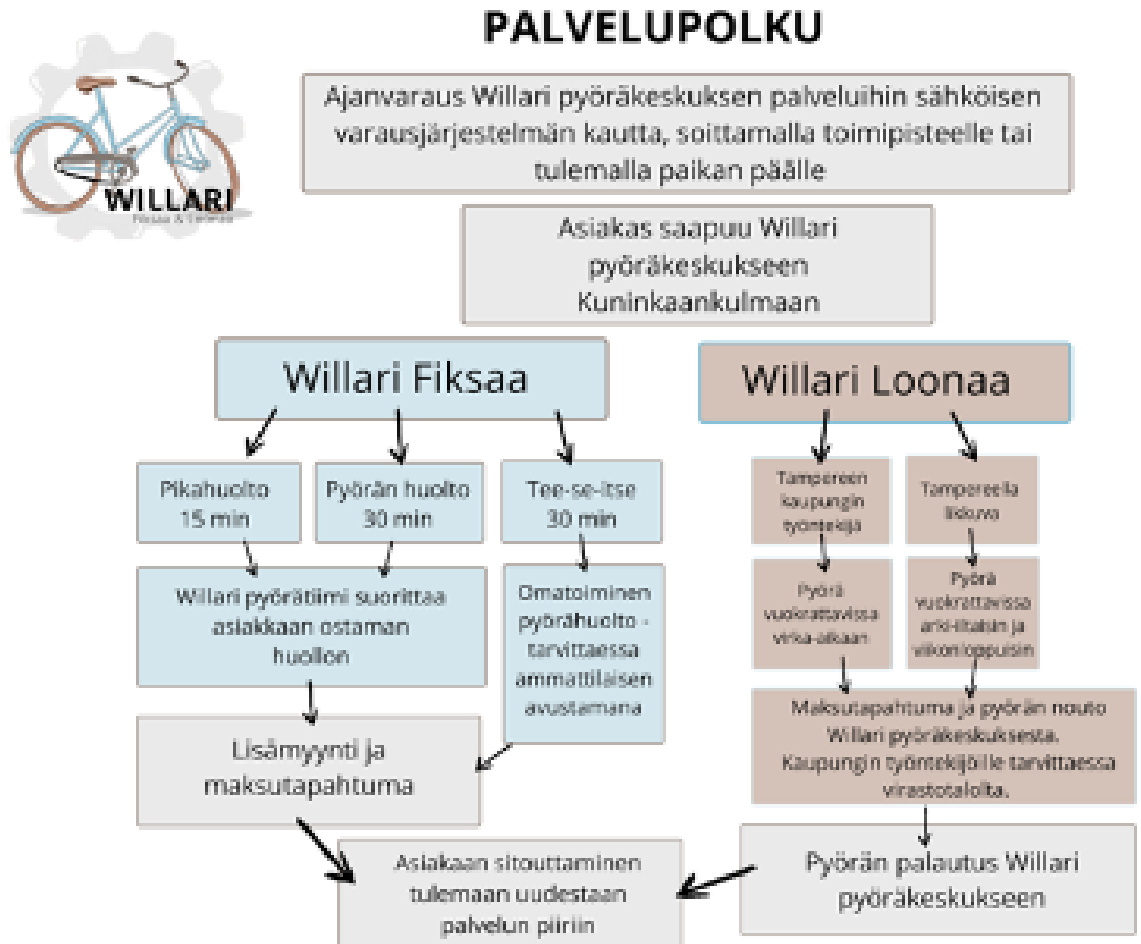
Yhteiskäyttöpolkupyörät ovat soveltuvia kaupunkiajoon, sekä lyhyeen että pidemmän matkan ajoon. Sähköavusteiset polkupyörät avustavat polkemista 25 km/h asti. Sähköpyörä sopii sekä miehille, että naisille, nuorille ja ikääntyville - fyysisestä kunnosta ja muista rajoitteista huolimatta.

Willari fiksa ja loonaa -pyörätukikeskuksesta on mahdollista vuokrata myös tavarankuljetukseen sopivaa välineistöä, kuten kuljetuskoreja ja vetokärryjä. Tavarakorit soveltuvat pienen tavarankuljetuksen ja vetokärryt esimerkiksi lapsen kuljettamiseen. Lisävarusteet ovat mahdollista kiinnittää turvallisesti joko tavalliseen polkupyörään tai sähköavusteiseen pyörään. Lisävarusteiden avulla halusimme tarjota loppukäyttäjälle mahdollisuuden muuttaa sähköpolkupyörä tavarankuljetukseen soveltuvaksi. Polkupyörien huoltoon liittyvät lainattavat

varusteet hankimme yhteistyökumppaniltamme, tamperelaisesta liikkeestä. Yhteiskäyttöpyörä -konseptimme tuottamisen aikana arvioimme tarvittavien polkupyörien lukumäärän tarvetta sekä tarvittavien varusteiden, välineiden ja materiaalien tarvetta ja varmistimme niiden saatavuuden jatkuvan, päivittäisen inventaarion kautta.

Sähköpyörän varaus tapahtuu sähköisen ajanvarausjärjestelmän kautta. Sähköpyörän vuokrauksesta peritään hinnaston mukainen maksu. Maksu on määritelty loppukäyttäjälle toteutetun kyselyn vastausten perusteella, niin että palvelu olisi mahdollisimman monelle saatavilla sosio-ekonomisesta taustasta huolimatta. Pyörät ovat tarvittaessa varusteltu lisävarusteilla, jotta kaupungissa liikkuvan on mahdollista kuljettaa tavaroita tai esimerkiksi lasta/lemmikkiä/picnic-tavaroita mukanaan. Polkupyörän vuokraukseen liittyvät käyttöehdot on kuvattu myös www.willari.fi -nettisivuilla. Käyttöehdot käydään tarkemmin asiakkaan kanssa läpi myös vuokraustilanteessa. Polkupyörä noudetaan Willari fiksaa ja loonaa -pyörätukikeskuksesta ja palautetaan sovitun laina-ajan päättyessä samaan paikkaan. Pyöräkeskus huolehtii pyörien huoltamisesta, jotta niillä ajaminen on loppukäyttäjälle turvallista.

Pilotin avulla kartoitamme yhteiskäytössä olevien sähköpolkupyörien käyttöastetta ja käyttötarkoitusta toukokuusta 2021 alkaen aina 31.12.2021 saakka.

Kuvio 6. Willarin Palvelupolku.

5.5 Budjetointi

Willari fiksaa ja loonaa -pyörätukikeskuksen ansaintalogiikka perustuu pyörähuolloista tuleviin maksuihin sekä yhteiskäytössä olevien sähköpolkupyörien vuokratuloihin. Willari fiksaa ja loonaa -toimintamallin aloituskulut katetaan projektitiimin pääomalla ja liiketoiminnasta saadulla tuotolla. Willari loonaa -toimintamallin aloituskulut katetaan JAKAJAT –hankkeen hankerahalla alla olevan taulukon mukaisesti. Willari fiksaa & loonaa teoreettisia laskentakohteita olivat pilotin aikana seuraavat taulukossa 1 esitetyt sisällöt.

TAULUKKO 1. Laskentakohteet.

Laskentakohde	Esimerkki
Fyysinen tuote	Sähköpyörä
Palvelu	Sähköpyörän lainaaminen, asiakaspalvelu
Asiakasryhmä	Tampereen kaupungin työntekijät ja kaupunkilaiset
Flat rate	Jakamistalouden vahvistaminen, innovatiiviset ratkaisut
Toiminto	Markkinointi
Osasto	Willari fiksa & loonaa
Työpiste	Kuninkaankulman kontti/toimitila

5.6 Markkinointi

Willari fiksa ja loonaa -toimintamallia suunniteltaessa pidimme tärkeänä ottaa selville asiakkaiden motiivit, tarpeet, toiveet ja odotukset, jotta voimme luoda arvoa ja hyötyä asiakkaalle. Halusimme Willari fiksa ja loonaa -liiketoiminnan olevan tuloksellinen, tehokas ja muista erottuva.

Willari fiksa ja loonaa -toteutusmalli on uskottava loppukäyttäjille, sillä Tampereen kaupungissa asuu potentiaalisia asiakkaita nimenomaan pyöräilyyn. Tämän perustamme Kososen (2018) tekemään pyöräilytutkimukseen ja tilastokeskuksen esittämiin lukuihin, josta voimme tehdä johtopäätöksiä pyöräilyyn kohdistuvasta innokkuudesta. Kososen tekemän tutkimuksen mukaan kolme neljästä suomalaisesta pyöräilee ainakin silloin tällöin. (Kosonen 2018, 5). Mikäli samaa suhdelukua hyödynnettäisiin Tampereen kaupungissa asuviin, pyöräilijöiden määrä olisi 180 000 henkilöä. Tämä pohdinta perustuu tilastokeskuksen esittämiin väestölukumäärään Tampereen kaupungissa vuonna 2021. (Tilastokeskus 2022.)

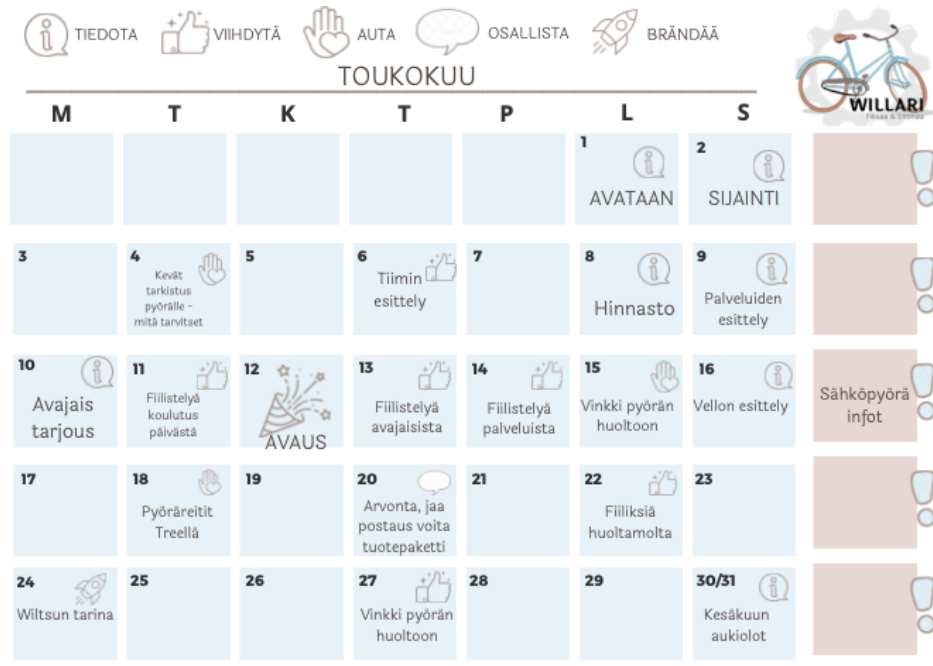
Markkinoinnin kautta tavoitteena on saavuttaa aikuisia henkilöitä, jotka asuvat ja liikkuvat kaupunkialueella. Henkilöitä, joilla on varaa ja kiinnostusta investoida omaan pyörään ja sen toimivuuteen sekä henkilöitä, jotka omalla toiminnallaan haluavat vaikuttaa jakamistalouteen

Tehdessämme tutkimusta sosiaalisen median käytöstä, opimme, että suosituin yhteisöpalvelu oli Facebook, jota seuraa 58 prosenttia 16–89-vuotiaista. Toiseksi suosituin oli Facebookin omistama WhatsApp 50 prosentilla, kolmanneksi suosituin oli Facebookin omistama Instagram 39 prosentilla. Kun taas nuorten eli 16–24-vuotiaiden suosituimmat kanavat ovat: Instagram (80 %), WhatsApp (78 %), SnapChat (71 %) ja Facebook (67 %). (Valtari 2022.)

Tämän tiedon perusteella tulemme kohdentamaan markkinointiamme Facebookissa yli 24-vuotiaille ja Instagramissa alle 24-vuotiaille henkilöille saavuttaaksemme paremmin potentiaalisia asiakkaita. Vanhemmat ihmiset tavoitamme internetistä ja liiketilan keskeisen sijainnin avulla. Olemme myös asiakasystävällisiin nettisivuihin, mitä kautta asiakas löytää helposti palveluiden sisällön, hinnoittelumallit sekä ajanvarausjärjestelmän.

Käytämme sosiaalista mediaa bränditunnettavuuden kasvattamiseen sekä uusasiakashankintaan. Pyrimme sisällöllämme herättelemään asiakkaan mielenkiintoa ja luomaan heille tarpeen esittelemällä tuotteita ja palveluitamme kokonaisvaltaisesti.

Markkinointia suunniteltaessa olemme pyrkineet tuottamaan seuraavan kuukauden sisältösuunnitelman julkaisukelpoiseksi. Käytämme tässä suunnittelussa apuna tekemäämme somekalenteria (kuvio 7), jossa ryhmittelemme julkaisut osioihin, jotta julkaisusta ovat toisistaan erilaisia ja ylläpitää seuraajien mielenkiintoa.

Kuvio 7. Sosiaalisen median julkaisukalenteri (Willari 2021)

5.7 Yhteistyöverkosto

Willari fiksa ja loonaa -pyörätukikeskus tekee aktiivista yhteistyötä Tampereen kaupungin sekä muiden sidosryhmien kanssa. Sidosryhmiin kuuluvat JAKAJAT-hanke, työllisyyspalvelut sekä polkupyörätukipisteen vuokraamiseen liittyvät yhteistyötahot.

Willari fiksa ja loonaa – polkupyörätukipiste toteutti kesän 2021 aikana yhteistyökampanjan Murrost Share & Save –kokeilun kanssa. Willari fiksa ja loonaa ja Murrost järjestivät Tampereen opiskelija-asuntosäätiön asukkaille pyöräilypäivän, jolloin asukkaiden oli mahdollista tuoda pyörä ammattilaisen huollettavaksi tai tulla itse huoltamaan oma polkupyörä Willarin huoltomekaanikon avustamana. Willari fiksa ja loonaa tarjosi välineet, materiaalit sekä ammattitaitoisen ohjaajan asukkaiden käyttöön kampanjan ajaksi. Yhteistyöpäivän ja kampanjan kautta tavoitteena oli välittää tärkeää viestiä jakamistaloudesta sekä kannustamaan opiskelijoita ja kaupunkilaisia itse huolehtimaan omista polkupyörästään.

5.8 Asiakkaiden validoimat faktat

Kuviossa 8 olevan empatiakartan avulla kartoitamme sitä, mitä asiakas näkee/kuulee, mikä on tärkeää, minkä ratkaisun hän haluaa ratkaista ja mitä hän ajattelee. Empatiakartan suunnittelussa olemme hyödyntäneet luvussa 4.6 esitetyn kvantitatiivisen tutkimuksen tuloksia sekä liitteistä löytyvän JAKAJAT-hankemateriaalien pikakyselyiden vastauksia.

Alla olevan empatiakartan avulla selvitimme, että asiakas saapuu Willari fiksaa ja loonaa -palvelun piiriin palvelun helppouden, matalan kynnyksen, tehokkaan ajankäytön ja taloudellisten syiden perusteella. Asiakas haluaa saada laadukasta palvelua tehokkaasti ja edulliseen hintaan. Asiakas on myös kiinnostunut tavaroiden ja kulkuvälineiden lainaamisesta omistamisen sijaan.

Kuvio 8. Empatiakartta.

5.9 SWOT-ANALYYSI

Hankkeen aikana selvitämme toimintamallimme vaikutusta sekä käytämme kokemustietoa hyväksi arvioidessamme yhteiskäytössä olevien polkupyörien käytön etuja ja säästöjä. Willari fiksaa ja loonaa on uusi toimintamalli, joka on rakennettu JAKAJAT-hankkeen esittämiin vaatimuksiin ja jakamistalouden periaatteita vastaaviksi. Toiminnan perustana on malli, jossa on huomioitu ensisijaisesti palvelun käyttäjät ja heidän tarpeensa, jotta toimintamalli motivoi ja innostaa kaupunkilaisia polkupyöräilemään ja liikkumaan ekologisesti. Toimintamallin perustamisessa on huomioitu myös toiminnan pitkäaikaisuus ja kehittäminen vastaamaan tulevien vuosien tarpeita. Kuvioon 9 olemme määritelleet Willari fiksaa & loonaa liikeidean vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. SWOT-analyysin kautta olemme pystyneet määrittämään ja ennaltaehkäisemään riskitekijöitä. Vahvuuksia sekä mahdollisuuksia olemme tuoneet esille markkinoinnin kautta sekä liiketoiminnan kehittämisessä.

Willari Fiksaa & Loonaa SWOT analyysi

<p>Strengths</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteisöllisyys ja verkostot • Hanketyö nuorten työllistämiseksi • Jakajat hankkeen strategian toteutuminen jakamistaloudesta • Toimipisteen sijainti ja palvelun sisältö • Yhteistyö Tampereen kaupungin kanssa 	<p>Weaknesses</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ammattitaidon kerryttäminen käytännön kautta • Riskien ymmärtäminen
<p>Opportunities</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uusi innovatiivinen tapa tarjota pyörähuoltoja - kannustetaan kaupunkilaisia omatoimiseen huoltamiseen • Laajentuminen muihin kaupunkiin • Jakamistalouden avulla palvelu on mahdollinen kaikille sosio-ekonomisesta asemasta huolimatta • Yhteistyöverkostojen laajentaminen ja näkyvyys 	<p>Threats</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toimialalla paljon kilpailua • Toiminta on osittain riippuvainen kelistä • Taloudellisesti kestävä alkupääoma

Kuvio 9. SWOT-analyysi.

6 LIIKEIDEAN KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS

Toteutimme hankkeen Tampereen kaupungin keskustan alueella, Puutarhakadun ja Kuninkaankadun kulmassa toukokuussa 2021 alkaen elokuun 2021 loppuun asti, jonka jälkeen siirryimme pysyviin liiketiloihin Sammonkadulle, Kalevaan. Kuninkaankulmassa oli kesän 2021 ajan matalan kynnyksen ”pop up” pyörähuolto- ja vuokrauspiste. Kontin sijoitus valikoitui Tampereen kaupungin Liikenneinsinöörien asiantuntijuuden avustuksella. Päätöksenteon tukena hyödynnettiin myös tilastoja pyöräilyn näkökulmasta vilkkaimmista tieosuuksista Tampereen keskustan alueella. (Tampereen kaupunki n.d.)

Toimipisteenä toimi liiketoimintaan räätälöity merikontti, joka soveltui palvelun tuottamiseen ja oli myös visuaalisesti siisti tila Kuninkaankadun kävelykadulla. Kontin koko oli 26m². Konttiin rakennettiin kaksi pyörähuoltopistettä sekä pieni myymälähylly (kuva 3.). Sähköpyöriä säilytettiin aukioloaikoina kontin ulkopuolella ja liikkeen ollessa suljettuna sisätiloissa.

Kuva 3. Pyörähuoltopiste sekä myymälähylly kontissa (Willari 2021)

Koska kyseessä oli pop-up tyyppinen tilaratkaisu, ei konttiin ollut mahdollista saada juoksevaa vettä. Ongelma ratkaistiin hakemalla lupa käyttää viereisen

kiinteistön saniteettitiloja. Sähkövirta vedettiin konttiin viereisestä jakamosta. Kontti tilaratkaisuna osoittautui toimivaksi, vaikkakin tilat olivat pienehköt. Kontin toinen ulkoseinä oli koko matkalta lasia mikä osaltaan lisäsi asiakkaiden saavutettavuutta ja kontti sai positiivista huomiota sekä herätti Kuninkaankulmassa liikkuvien kiinnostusta. Sijainniltaan Kuninkaankadun kävelytie oli hyvä ratkaisu, sillä kontin ohi kulki päivässä yli 1000 pyöräilijää.

Työntekijöitä Willarilla oli yhteensä kuusi henkilöä. Työntekijät rekrytoitiin pääasiassa opiskelijoista. Willarin rekrytointi osoittautui haastavammaksi, kuin mitä osasimme odottaa, sillä työntekijöitä, joilla oli kohtuullinen ymmärrys polkupyörän huoltamisesta, oli vähän. Ongelman ratkaisimme panostamalla perusteelliseen perehdytykseen polkupyörän huollosta, jota varten palkkasimme ulkopuolelta kouluttajan. Koska kontin aukioloaika oli arkisin klo 10–20 ja lauantaisin klo 10–16, rakennettiin työvuorosuunnittelu siten, että vuorot jakautuivat aamu ja iltavuoroihin. Näin pystyimme varmistamaan, että työ ei ole liian kuormittavaa ja pystyimme pitämään työpäivän pituuden kohtuullisena. Työvuoro suunnittelussa tuli ottaa myös huomioon, että maksimissaan kaksi työntekijää on samaan aikaan paikalla tilan resurssien takia.

Pyörien luovutus ja palautus tapahtui aina Willarin työntekijän toimesta, joka ohjeisti loppukäyttäjälle pyörän käytön ja asetti pyörään sopivat säädöt. Loppukäyttäjän kanssa kävimme läpi myös vuokrausehdot ja toivotimme turvallista matkaa Tampereen upeassa kaupungissa. Pyörän palautuksen jälkeen Willarin huoltotiimi tarkasti pyörän ja teki tarvittavat huoltotoimenpiteet, jotta pyörän turvallisuus oli varmistettu ennen seuraavaa vuokrausta.

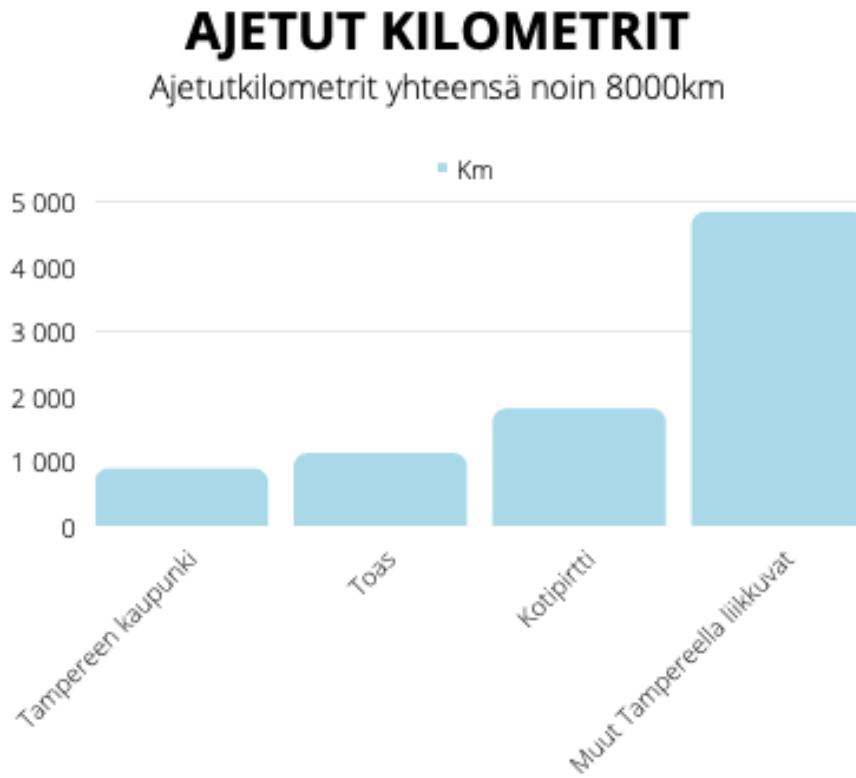
Syksyllä 2021 hankekokeilu laajeni niin että sähköpyörät tarjottiin Tampereen kaupungin henkilöstön ja Tampereella liikkuvien lisäksi myös Palvelutalo Kotipirtti ry:n ja Tampereen asunto-opiskelijasäätiön käyttöön.

Tampereen opiskelija-asuntosäätiön asukkaan oli mahdollista hakea sähköpolkupyörä käyttöönsä Willarin toimipisteeltä Sammonkadulta. Sähköpolkupyörän vuokraus oli loppukäyttäjälle veloituksetonta. Vuokra aika oli lähtökohtaisesti yksi vuorokausi. Erillisen sopimuksen mukaan

vuokrasimme pyöriä myös lyhyemmäksi tai pidemmäksi aikaa. Palvelutalo Kotipirtillä ry:llä oli käytössä viisi kappaletta sähköavusteisia polkupyöriä henkilöstön jatkuvassa käytössä. Willarin huoltotiimi kävi Kotipirtillä paikan päälle neljän viikon välein huoltamassa pyörät. Sopimus yhteiskäyttöpolkupyörien käytöstä jatkuu Palvelutalo Kotipirtti ry:n kanssa vuoden 2022 loppuun asti. Näin ollen huoltotiimi on varustanut kotipirtillä olevat sähköpolkupyörät talviolosuhteisiin, mm. pyöriin on vaihdettu keliolosuhteisiin sopivat nastarenkaat.

6.1 Palaute ja kokemukset loppukäyttäjiltä

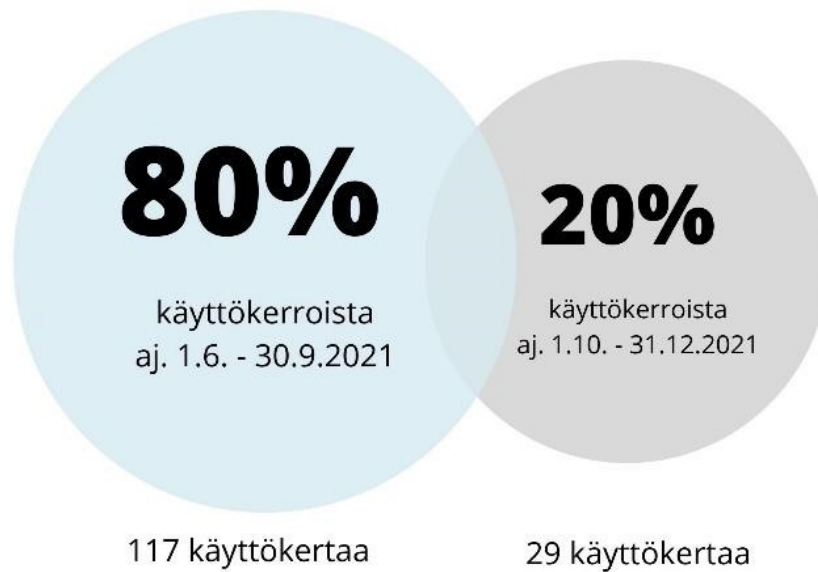
Aikavälillä 1.6. – 31.12.2021 yhteiskäytössä olevat sähköavusteiset polkupyörät olivat ajossa yhteensä 146 kertaa (kuvio 11), sisältäen Tampereen kaupungin henkilöstön, Tampereen opiskelija-asuntosäätiön ja kaupunkilaisten vuokrauskerrat. Viikkain kuukausi sähköpyörien vuokrauksessa oli heinäkuu. Palvelutalo Kotipirtillä pyörät ovat olleen jatkuvassa käytössä, eikä niiden käyttökertoja seurata Willarin toimesta. Huoltokertojen yhteydessä seuraamme sähköpolkupyörillä ajettuja kilometrejä. Yhteiskäytösähköpyörillä on ajettu yhteensä 8 000 km (kuvio 10) aikavälillä 1.6.-31.12.2021. Suurin asiakassegmentti pyörävuokrauksessa osoittautui olevan Tampereella liikkuvat. Sähköpyöriä vuokrauksista 80 % tapahtui aikavälillä kesäkuu-syyskuu ja 20 % aikavälillä lokakuu-joulukuu (kuvio12).

Kuvio 10. Ajetut kilometrit 1.6.-31.12.2021.

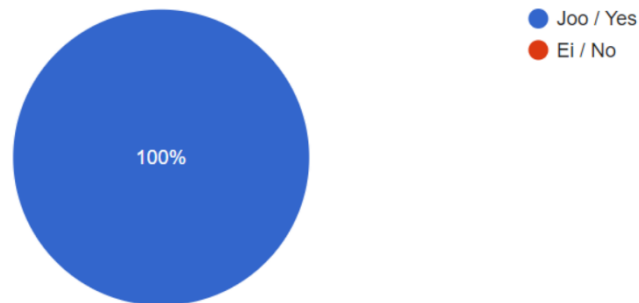
Kuvio 11. Vuokrauskerrat kuukausitasolla 1.6.-31.12.2021.

Kuvio 12. Käyttömäärät 1.6.-31.12.2021.

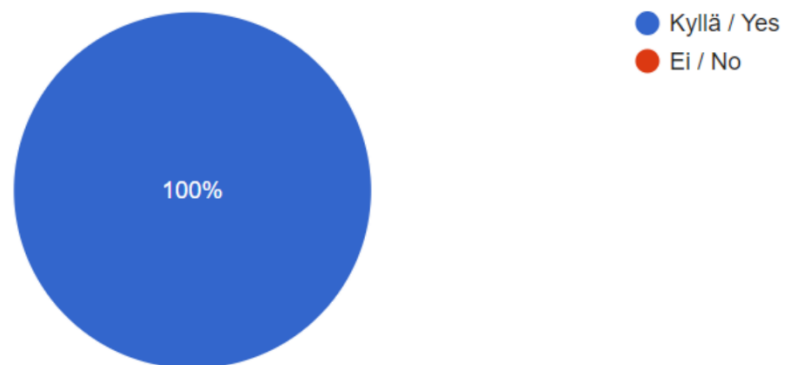
Willari fiksaa ja loonaa -toiminnalla on ollut käytössä jatkuva palautekysely sähköpolkupyörien lainaajille siitä, miten sähköpyöräily koetaan Tampereen toiminta-alueella. Palautekysely on toimitettu loppukäyttäjälle pyörän palauttamisen jälkeen sähköpostilla. Kuluttajien palaute on ollut positiivista. Sähköpolkupyörät ovat saaneet palautetta laadukkaista osista sekä sähköpolkupyörien käyttömukavuudesta. Willarin huoltotiimi on saanut palautetta hyvästä asiakaspalvelusta, ammattitaidosta sekä joustavuudesta. Palautekyselyssä ilmeni myös, että Willarin työntekijöiden käyttöopastus on ollut riittävän selkeää (kuvio 13) sekä 100 % vastaajista olisi halukas käyttämään palvelua uudestaan (kuvio 14).

Oliko pyörän käytön ohjeistus sinulle selkeää? Was the bike instruction easy to understand?

Kuvio 13. Vastausprosentti palautekyselyn kysymykseen.

Käyttäisitkö uudestaan sähköpyörää? Would you use an electric bike again?

Kuvio 14. Vastausprosentti palautekyselyn kysymykseen.

Tampereen kaupungin työntekijät ovat antaneet hyvää palautetta sähköpolkupyörästä, asiakaspalvelusta sekä toteutuneesta ideasta ja toimintamallista. Heiltä on kuitenkin tullut kommentteja pyörien vuorausajoista, jotka kohdistuivat virka-aikaan. Moni koki pyörän noudon ja palauttamisen haasteelliseksi virka-ajan puitteissa.

Palautekyselyssä nousseita kommentteja:

- Ystävällinen palvelu ja kaikki toimi moitteetta.
- Hyvä! Ainoa - lie lakisääteinen raja 25 km / h. Mäet olivat tosi mukavia ja hankalampi maasto, kun ei tarvitse niin paljon voimaa käyttää.

- Olin kuullut sähköpyöräilystä paljon hyvää ja nyt oli mahdollisuus itsekin se kokea todeksi!
- Raskaampi polkea ilman sähköä kuin luulin. Muuten jämäkkä ja hyvä tuntuma
- Kaupungin työntekijän vuokrausajat (virka-aika) olivat haastavat
- Kiitos tästä mahdollisuudesta, tulen uudestaan ja suosittelen myös muille!
- Eniten kyllä harmitti se, että kun nopeus on sen yli 25 kilsaa, alkaa huikea jarrutus. Ei se pyörän vika ole, vaan Suomen lain, mutta silti kuohitsee tuon laitteen LIIAN VAISUKSI.
- Kiitos nopeasta, joustavasta ja mukavasta palvelusta. Sähköpyörän testaus oli oikein miellyttävä kokemus.

6.2 Hankkeen viestintä

Palvelua markkinoitiin loppukäyttäjille uutiskirjeillä, sosiaalisen median kautta, sähköpostiviesteillä sekä osallistumalla eri tapahtumiin Tampereen kaupungissa.

Sosiaalisen median tavoitteena on saavuttaa aikuisia henkilöitä, jotka asuvat ja liikkuvat kaupunkialueella, henkilöt, joilla on varaa ja kiinnostusta investoida omaan pyörään ja sen toimivuuteen sekä henkilöt, jotka omalla toiminnallaan haluavat vaikuttaa jakamistalouteen. Tavoitimme sosiaalisen media kautta ihmisiä kiitettävästi. Facebook ja Instagram on Willarille väylä olla suorassa vuorovaikutuksessa sitoutuneiden asiakkaiden kanssa. Kuten kuvassa 4 näkyy, pyrimme julkaisujemme kautta luomaan asiakkaille matalan kynnyksen mielikuvan muun muassa esittelemällä työntekijöitä, ohjeistamalla oman pyörän huollossa ja esittelemällä valmiita reittejä mitä voi hyödyntää vuokratessa sähköpyörän.

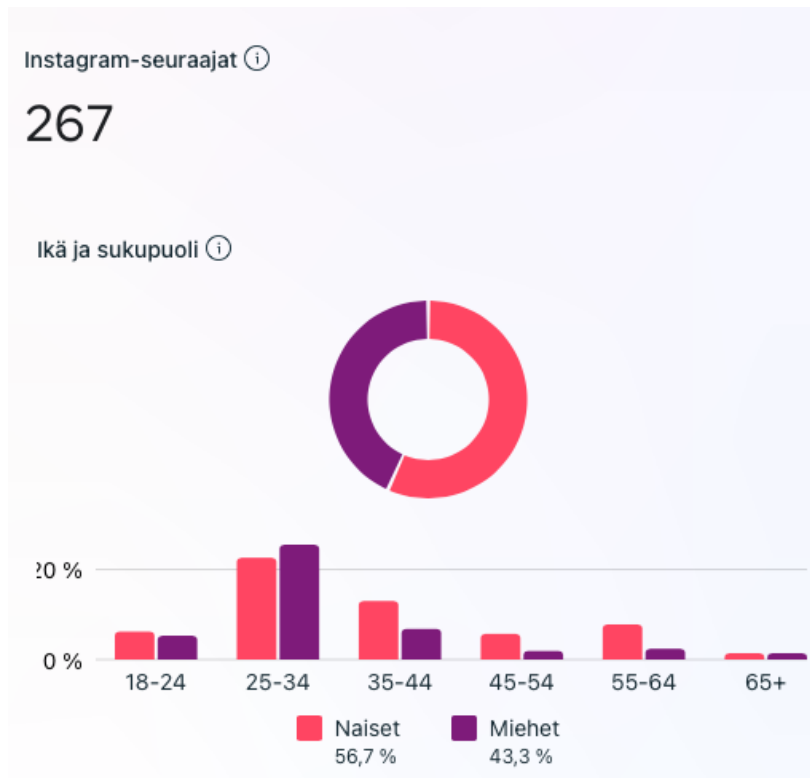
Kuten kuviossa 15 ja 16 näkyy seuraajamäärät niin Facebookin kuin Instagramin puolella ovat pieniä, sosiaalisen median markkinoinnin tuottavuus perustuu seuraajien sitoutumiseen ei pelkästään seuraaja määriin (Lehtonen 2019). Suuren seuraaja kunnan kerryttäminen niin että seuraajat ovat sitoutuneita ja jopa muodostavat oman yhteisön vie aikaa ja henkilöresursseja. Yrityksen

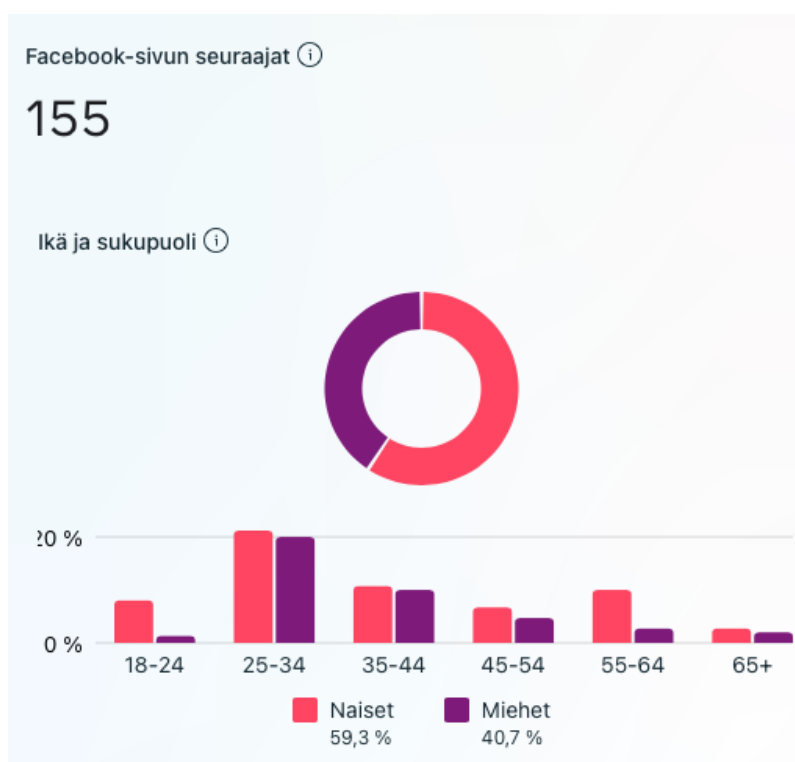
päätoiminen markkinointi painottuu googlen sekä nettisivujen puolelle, joka on Willarin toiminnalle merkittävin markkinointiväylä. Esimerkiksi kesäkuussa 2022 noin 4500 ihmistä katsoi Willarin google-yritysprofiilia ja 350 ihmistä aktivoitui yritysprofiilin kautta.

Kuva 4. Willari_tampere Instagram julkaisu (Willari 2021)

Kuvio 15. Willari_tampere –Instagram käyttäjätilin seuraajat

Kuvio 16. Willari_tampere –Facebook käyttäjätilin seuraajat.

Järjestimme yhteistyössä Share and Save -projektin kanssa pop up -kesäpäivän kesäkuussa Tampereen opiskelija-asuntosäätiön Pekolan

pihassa, jossa he toteuttivat yhteiskäyttöasumiseen liittyvää kokeilua. Tapahtumaa markkinoitiin Tampereen opiskelija-asuntosäätiön uutiskirjeessä, Rappukäytävien ilmoitustauluilla sekä Willarin sosiaalisen median kanavissa. Tapahtuma oli onnistunut ja osallistujia oli noin 50 henkilöä. Kuvassa 5 näkyy huoltoa odottavien pyörien määrä. Päivän aikana esittelimme hankkeita, teimme matalan kynnyksen pyörähuoltoja sekä järjestimme erilaista osallistavaa aktiviteettiä päivään osallistuville.

Kuva 5. Tapahtuma päivä Pekolassa (Willari 2021).

Tampereen kaupungin työntekijöitä tavoitimme verkostojen kautta, kuten Ekokumppanien viestintäpäällikön sekä ekotukihenkilöiden kautta. Tampereen kaupungin sisäisessä viestinnässä olevalle Tasku -sivustolle luotiin info sivu missä kerrottiin sähköpyörien vuokrausmahdollisuudesta. Willarin henkilökunta tuotti sivustolle ohjeet ja toimintamallin kuvauksen. Kun tieto sähköpyörien vuokrauksesta saavutti useamman kaupungin työntekijän, huomasimme, että tieto rupesi liikkumaan työntekijöiden välillä ohjaten ja

opastaen toinen toisiaan. Liitteessä 1 esitetään Tampereen kaupungin työntekijän haastattelu, haastattelussa nousee esille, kuinka Kaupungin työntekijä löysi tiedon sähköpyörävuokrauksesta Tasku-sivustolta.

6.3 Ympäristövaikutukset ja eettisyys

Liikenteen päästöjen vähentäminen tapahtuu kestäväillä liikkumistavoilla, kuten kävelyllä, pyöräilyllä ja joukkoliikennettä hyödyntämällä. Monissa talouksissa auton käyttäminen vähenee, jos liikkuminen on helppoa ja nopeaa muita liikkumismuotoja hyödyntämällä. Polkupyörätukikeskus Willari fiksaa ja loonaa - mallin mukaan vaikuttaa liikenteen päästöjen vähentämiseen tarjoamalla kaupungissa liikkuvalla mahdollisuuden vuokrata yhteiskäytössä olevan sähköpolkupyörän. Kaupunkiolosuhteissa pyöräily on oivallinen ja helppo tapa liikkua paikasta toiseen. Kaupungissa on useita turvallisia runkolukittavia pyöräparkkeja ja pyöräilyä tukeva infrastruktuuri. Jakamistaloudella on vahvat ekologiset aatteet, sillä yhteiskäytössä olevilla sähköpolkupyörillä on suora yhteys ilmastonmuutokseen. JAKAJAT-hankkeen taustamateriaalien mukaan (liite 2) Tampereen kaupungin työmatkojen päästövähennyspotentiaaliksi on arvioitu 30 %.

Päästövähennykset ovat mahdollista saavuttaa järkevöittämällä liikkumistapoja sekä työmatkoilla, että työpäivän aikana tapahtuviin siirtymisiin. Pilotin aikaisena tavoitteena energian kulutuksen näkökulmasta oli selvittää, miten jakamistalous ohjaa yhteiskäytössä olevien polkupyörien kehittämistä kaupunkiympäristössä sekä millainen on yhteiskäytössä olevien polkupyörien käyttöaste ja toiminnan tulevaisuuden näkymät. JAKAJAT-hankkeen aikana selvitimme edellä mainittuja asioita ja pyöräilyn lisääntymiseen ja sen mahdollista yhteyttä autolla liikkumisen vähentämiseen.

Ensirekisteröityjen henkilöautojen keskimääräiset hiilidioksidipäästöt Suomessa aikavälillä toukokuu/2021 - syyskuu/2021 olivat keskimäärin 150 g/km CO₂. Willarin sähköpolkupyörillä ajatut kilometrit olivat yhteensä n. 8 000 km aikavälillä 1.6.2021-31.12.2021, mikä tarkoittaa, että sama matka

autolla ajettuna olisi huimat 1200 kg CO₂ päästöjä (8000 km x 0,150 kg = 1200 kg CO₂). Tällä haluamme tuoda esille pyöräilyn merkityksen hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi. (Liikennefakta n.d.)

Noin 15000 km vuodessa ajettavalla bensa-autolla tuotetaan hiilidioksidipäästöjä 2250 kg CO₂ vuodessa. Liikenne tuottaa lähes 30 % EU:n alueella syntyvistä hiilidioksidipäästöistä. Liikennepäästöistä 72 % on peräisin tieliikenteestä. EU haluaa vähentää liikenteestä muodostuvia päästöjä 60 prosentilla vuoteen 2050 mennessä. (Euroopan parlamentti 2022.) Suurin hiilidioksidipäästöjen lähde on autoliikenne. Päästövähennyksiin halutaan vaikuttaa vaihtoehtoisilla liikkumismuodoilla. (Hänninen 2019.)

7 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten JAKAJAT-hankeen liikeidea muutetaan kannattavaksi liiketoiminnaksi. Kartoitimme hankkeen aikana Tampereen kaupungin toimintaympäristössä yhteiskäytössä olevien sähkökäyttöisten polkupyörien käyttöastetta ja käyttötarkoitusta. Hankkeen tarkoituksena oli havainnollistaa, millaiset jakamistaloutta tukevat käytännön sovellukset ovat mahdollista levitä ja laajentua kannattavaksi liiketoiminnaksi. Hankkeen aikana me Willarilaiset saimme kokemustietoa ja dataa siitä, että sähköavusteinen polkupyörä soveltuu Tampereen kaupungissa joko lyhyeen tai pitkän matkan ajamiseen ja sähköpolkupyörää voi käyttää erilaisten arkisten tarpeiden hoitamiseen tai vapaa-ajan viettoon. Totesimme myös, että sähköpolkupyörä on kallis investointi, joten pyörän vuokraaminen mahdollistaa sähköavusteisen polkupyörän käytön lähes kaikille, sosio-ekonomisesta asemasta huolimatta. Kokeilemalla kehittäminen antaa hyvät mahdollisuudet innovaatioiden toimeenpanolle aidossa asiakasympäristössä -erehdysten, kokemusten ja palautteen kautta toimintaa voidaan kehittää kannattavammaksi.

Hankkeen aikana saatua kokemustietoa hyödyntäen Willari fiksaa & loonaa -toimintamalli on kehittynyt sinällään kapeasta yksittäisestä hankeideasta ja liikkumisen yhteiskäyttöpalvelua kuvaavasta toimintamallista liiketoiminnaksi. Tämä oli myös Tampereen kaupungin Ekokumppanit Oy:n JAKAJAT-hankkeen tavoite: mahdollistaa innovatiivisen hankeidean ja toimintamallin kehittymistä kannattavaksi liiketoiminnaksi. Olemme onnistuneet siinä, että JAKAJAT-hankkeen avulla liiketoimintamme sai alkusysäyksen ja on johtanut uusien palvelutoimintojen ja tuotteiden syntymiseen. Olemme onnistuneet kestävän liiketoiminnan kehittämisessä lyhyellä aikavälillä.

JAKAJAT-hankkeen jälkeen sähköpyöriä on tarjottu kiinteään kuukausihintaan yritysten ja säätiöiden käyttöön. Jatkuvat kiinteähintaiset yrityssovimukset luovat varmuutta liiketoiminnan talouden suunnitteluun. Mielestämme onkin tärkeää, että liiketoiminnassamme on vakautta tuovia osia, kuten yhteistyösopimukset, jotka varmentavat jatkuvan tulovirran. Yhtä lailla pysyvät asiakassuhteet ja hyvä asiakaskokemus tukee liiketoimintamme jatkuvuutta, sillä palveluumme tyytyväiset asiakkaat hakeutuvat uudestaan ja uudestaan palveluidemme piiriin.

Palveluiden kehittämisellä on myös suora yhteys liiketoiminnan ansaintalogiikkaan.

Kustannuslaskenta ja sen hallitseminen on kannattavan liiketoiminnan edellytys. Vain kannattava liiketoiminta tuottaa omistajilleen voittoa. Eri laskentakohteiden kustannusten ymmärtäminen on vahvistanut liiketoimintamme suuntaa, liiketoimintamme kehittämistä ja yrityksemme strategian toteutumista. Olemme tehneet havaintoja ja riskianalyysejä, mitkä seikat vaikuttavat kustannusten nousuun tai vastaavasti, mitkä seikat vaikuttavat liiketoiminnan sujuvuuteen. Esimerkiksi, JAKAJAT-hankkeen aikana Willarin käytössä oli kuusi työntekijää, jotka olivat kulueränä uudelle yritykselle liian raskas investointi kannattavuuden näkökulmasta. Erilaiset digitaaliset sovellukset ja itsenäinen vuokraustoiminta mahdollistaa liiketoimintaan kevyemmän kulurakenteen henkilöstökulujen näkökulmasta.

Polkupyörien vuokrausmäärät ovat enimmillään kesäkuukausien aikana (kesä-syyskuu), jonka jälkeen Suomen kesäiset keliolosuhteet muuttuivat ja vuokrauskerrat vähenivät. Sääolosuhteet vaikuttavat siis suoraan liiketoiminnan palveluiden kysyntään. Koemme kuitenkin, että Tampereen kaupungissa on mahdollista pyöräillä vuoden ympäri, mikäli liikkujille on tarjota hyvä liikkumisympäristö ja pyöräilyyn sopiva infrastruktuuri sekä erilaisiin keliolosuhteisiin varustetut ja toimivat polkupyörät. Kaupungin alueella liikkuvien tottumuksiin voidaan vaikuttaa, kun itse polkupyöräilystä jää miellyttävä kokemus, myös syys- ja talvivuodenaikoina.

Markkinointi ja liiketoimintamme näkyväksi tekeminen on tärkeä menestystekijä asiakaskunnan kerryttämiseen liittyen. Markkinoinnissa olemme osanneet tehdä kohdennettua mainontaa potentiaaliselle asiakasryhmälle. Olemme panostaneet asiakasystävällisiin ja informatiivisiin nettisivuihin, sekä sosiaalisen median postauksiin, jotka herättävät luottamusta.

Tulevaisuudessa haluamme edelleen panostaa kestävästi liikkumisen elämäntapaan Willari fiksaa ja loonaa -toimintamallin mukaisesti. Vuosien 2021–2022 vaihteessa aloitimme VÄHILI-hankeen. Tampereen Kaupin alueella yhteistyössä Pirkanmaan Osuuskaupan kanssa. Hankkeessa pyritään

vähentämään yksityisautoilua Kaupin seudulla ja korvaamaan autojen käyttö vähähiilisiin liikkumisvälineisiin. Myöhemmin olemme osallistuneet myös muihin kestävän liikkumisen hankkeisiin Pirkanmaalla ja pääkaupunkiseudulla. Erilaiset hankkeet ovat mahdollistaneet kokeilukulttuurin jatkumisen ja tasaisen kassavirran yrityksen kannattavuuden näkökulmasta.

Mielestämme yritystoiminnan kehittäminen tapahtuu yhteistyöverkostojen kautta. Hankkeen aikana olemme verkostoituneet eri sidosryhmien kanssa ja olemme alkaneet suunnittelemaan erilaisia digitaalisia ratkaisuja ja biometristä tunnistautumista sähköavusteisten polkupyörien lainaamisen sujuvoittamiseksi. Digitaalisuus tarkoittaa toimintamallia, jossa asiakkaan on mahdollista vuokrata sähköavusteinen polkupyörä itsenäisesti ajanvarausjärjestelmästä nettiselaimella tai mobiilisovelluksesta. Digitaalisuus tukee asiakkaan palvelupolun itseohjautuvuutta. Biometrinen tunnistautuminen tarkoittaa fysiologiaan perustuvaa ihmisen tunnistamismenetelmä, esim. sormenjäljen tai kasvokuvan kautta tapahtuvaa tunnistautumista. Biometrinen tunnistautuminen on tulevaisuuden teknologisia menetelmiä.

Haluamme tuoda pohdinnassa esille myös pyöräilyn merkityksen hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä. Willari fiksa ja loonaa -toimintamallin ensimmäisen toimintavuoden aikana sähköpolkupyörien vuokraus lähti hyvin käyntiin ja oletamme sen kasvavan moninkertaiseksi seuraavien vuosien aikana. Willari haluaa omalla toiminnallaan vaikuttaa päästöjen vähentämiseen, jokainen sähköpolkupyörävuokraus on askelteenpäin kohti ekologisempaa tulevaisuutta. Lisäksi Willari fiksa ja loonaa -huoltopuolella huollamme ja ylläpidämme asiakkaiden vanhoja pyöriä, jotta ne kestäisivät elinkaarensa mahdollisimman pitkälle, eikä uuden pyörän ostamiselle ole tarvetta. Willari fiksa ja loonaa tukee yksityishenkilöitä vastuullisessa kuluttamisessa ja tuo markkinoille sitä helpottavia palveluita.

Toivomme jatkossakin Tampereen kaupungin puolelta vahvaa kiinnostusta ja myös taloudellista panostusta pyöräilykulttuurin kehittämiseksi sekä kestävän liikkumisen tukemiseksi. Tulevina vuosina tavoite on, että Willari fiksa & loonaa on laajentanut toimintaansa erilaisilla toimintamalleilla ja palveluilla ja asiakkuusryhmät ovat laajentuneet yksittäisistä henkilöistä yritysten ja kaupungin julkisen toiminnan sekä muiden tahojen alueelle. Olemme keksineet liikeidean,

kehittäneet liikeideasta yritystoiminnan, jonka uskomme entisestään laajentuvan. Liiketoimintamme tähtää kestäväen kehityksen kasvuun, joka antaa vastauksia myös ilmasto- ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin. Willari fiksaa & loonaa rakentaa toiminnallaan kestävää ja turvallista maailmaa.

Opinnäytetyön tekijöinä olemme mielestämme onnistuneet tutkimaan hanketyöskentelyn kannattavuutta ja tulimme siihen johtopäätökseen, että JAKAJAT-hanke ei itsesään ole kannattavaa liiketoimintaa. Onnistuimme mielestämme kuvaamaan opinnäytetyössä kuvailevilla menetelmillä kannattavaa liiketoimintaa, ilman tarkkojen lukujen esittämistä. Opinnäytetyön tekeminen on tuonut lisää syvällistä ymmärtämistä liiketoiminnan kehittämistä. Keskeisiä hyötyjä ovat olleet ammattikirjallisuuteen perehtyminen ja reflektointi, jotka puolestaan edustavat syväoppimisen menetelmiä. Jatkuvan oppimisen prosessilla on suuri arvo liiketoiminnan kehittämisen näkökulmasta, jatkuvasti muuttuvassa maailmassa. Sopeuduimme myös hyvin nopeisiin muutoksiin, joita maailmalla vallitseva tilanne aiheutti vuonna 2021 koronan myötä -muutosjohtamisen ja muutoksiin sopeutumisen näemme etuna yritysmaailmassa.

Hankemaailmaan osallistuminen on laajentanut huomattavasti verkostojamme eri aloilta, joka on mahdollistanut osaamisen jakamista puolin ja toisin. Toivomme, että tämä opinnäytetyö rohkaisee uusia innovatiivisia projekteja tai jo olemassa olevia yrityksiä hyödyntämään hankemaailmasta saatua oppeja omassa liiketoiminnassa.

LÄHTEET

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. E-kirja. Uud. Painos. Tampere: vastapaino. Viitattu 23.10.2022. Vaatii käyttöoikeuden. <https://www.ellibslibrary.com/book/978-951-768-385-2>

Euroopan parlamentti. 2022. Autojen hiilidioksidi päästöt: tietoa ja tilastoja. Verkkosivu. Viitattu 20.12.2021. <https://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/society/20190313STO31218/autojen-hiilidioksidipaastot-tietoa-ja-tilastoja>.

European commission. n.d. Circular economy action plan. Verkkosivu. Viitattu 6.10.2022. https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en

Hassi, L.; Maila, R & Paju, S. 2015. Kehitä kokeillen organisaation käsikirja. Liettua: Talentum pro.

Heikkilä, J., & Heikkilä, K. 2001. Innovatiivisuutta etsimässä. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Hänninen, P. 2019. Pienennä jälkeäsi. Verkkosivu. Viitattu 20.12.2021. <https://suomenluonto.fi/artikkelit/pienenna-jalkeasi/>

Innokylä. n.d. Empatiakartta. Verkkosivu. Viitattu 26.10.2022. <https://innokyla.fi/fi/tyokalut/empatiakartta>

Ikäheimo, S., Laitinen, E., Laitinen, T. & Puttonen V. 2014. Yrityksen taloushallinto tänään. Vaasa: Vaasan yritysinformaatio Oy.

Jakamistalouden säädösympäristö. 2017. Työ- ja elinkeinoministeriö. Pdf-dokumentti. Viitattu 1.4.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160356/TEMrap_44_2017_verkkojulkaisu.pdf

Jonason, A. Möree, F. Orvomaa, M. Simon, H. 2021 Hinnottelun voima, miten kaikki pyörii hinnan ympärillä. Alma Talent. Helsinki.

Järvinen, L. Sinervo, R. Laita, S. Määttä, M. 2019. Suomenkiertotalouden tiekartta 2.0. Sitra. Verkkosivu. Viitattu 6.10.2022. <https://www.sitra.fi/hankkeet/kriittinen-siirto-kiertotalouden-tiekartta-2/#tekijat>

Kestävä Tampere 2030-ohjelma, n.d. Tampereen kaupunki. Verkkosivu. Viitattu 26.8.2022. <https://smart tampere.fi/smart-tampereesta/kestava-tampere-2030/>.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336. Viitattu 26.9.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>

Koivisto, M., Säynäjäkangas, J., Forsberg, S. 2019. Palvelumuotoilun bisneskirja. Alma Talent oy. Helsinki.

Kosonen, A. 2018. Pyöräily. Pdf-dokumentti. Viitattu 15.4.2021. https://pyoraliitto.fi/wp-content/uploads/pkv_pyoraliitto_pyoraily_-tb-vkot-15-ja-16_2018_raportti.pdf

Koski, P. Kelo, M. 2019. Metropolian ammattikorkeakoulu. Verkkosivu. Viitattu 1.11.2022. <https://blogit.metropolia.fi/masterminds/2019/09/30/toimintatutkimus-menettelmana/>

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 29.12.2016/1397. Viitattu 4.10.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161397>

Lampikoski, T. & Sippo J. 2013. Vihreä Aalto. Helsinki: Kamari Oy.

Lehtonen, E. 2019. Menestyksen mittaaminen sosiaalisessa mediassa. Verkkosivu. Viitattu 26.10.2022. <https://www.cision.fi/tietopankki/artikkeleita-vinkkeja/menestyksen-mittaaminen-sosiaalisessa-mediassa/>

Liikennefakta. n.d. Hiilidioksidipäästöt. Verkkosivu. Viitattu 26.8.2022. <https://liikennefakta.fi/fi/ymparisto/henkiloutot/hiilidioksidipaastot>

Lindroos, E. & Lohivesi, K. 2010. Onnistu strategiassa. Juva: WS Bookwell Oy.

Luukka, P. 2019. Yrityskulttuuri on kuningas. E-kirja. Helsinki: Alma Talent Oy. Viitattu 10.10.2022. Vaatii käyttöoikeuden. [https://bisneskirjasto-almatalent-fi.libproxy.tuni.fi/teos/HAGBFXDTEB#/kohta:Sis\(\(e4\)llys/piste:t7](https://bisneskirjasto-almatalent-fi.libproxy.tuni.fi/teos/HAGBFXDTEB#/kohta:Sis((e4)llys/piste:t7)

Niemelä, S. 2022. Menestyvä yritysverkosto. Edita Prima oy: Helsinki.

Suomala, P. Manninen, O & Lyly-Yrjänäinen, J. Laskentatoimi johtamisen tukena. 2018. Edita Publishing Oy. E-kirja. Viitattu 26.10.2022. Vaatii käyttöoikeuden. <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789513762537>

Sjösted, T. 2008. Mitä nämä käsitteet tarkoittavat. Verkkosivu. Viitattu 6.10.2022. <https://www.sitra.fi/artikkelit/mita-nama-kasitteet-tarkoittavat/>

Tampereen kaupunki, n.d. Liikennemäärät. Verkkosivu. Viitattu 15.10.2022 <https://www.tampere.fi/liikenne-kadut-ja-kunnossapito/liikennemaarat>

Tilastokeskus 2022. Väkiluku alueittain 1980–2020, indeksi. Pptx-tiedosto. Viitattu 1.4.2021. https://tilastokeskus.fi/tup/seutunet/download/tampere/vl80_100_tks2.pptx

Tomperi, S. 2001. Taloushallinto, Toiminnan kannattavuus. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Tuulaniemi, J. 2011. Palvelumuotoilu. E-kirja. Kariston Kirjapaino OY: Hämeenlinna. Viitattu 25.10.2022. Vaatii käyttöoikeuden. [Palvelumuotoilu | Ellibs Lukuohjelma \(ellibslibrary.com\)](https://www.ellibslibrary.com/reader/9789513762537)

Työ ja elinkeinoministeriö 2022. Julkisista hankinnoista vastuullisempia ja laadukkaampia. Verkkosivu. Viitattu 7.9.2022. [Hallitus esittää: julkisista hankinnoista vastuullisempia ja laadukkaampia \(valtioneuvosto.fi\)](https://www.valtioneuvosto.fi/julkisista-hankinnoista-vastuullisempia-ja-laadukkaampia)

Valtari, M. 2022. Sosiaalinen media suomessa 2022. Verkkosivu. Viitattu 1.5.2022. <https://lmsomeco.fi/blogi/sosiaalinen-media-suomessa/>

Valtiovarain ministeriö n.d. Hankinta-Suomi – julkiset hankinnat vaikuttavammiksi. Verkkosivu. Viitattu 4.10.2022. <https://vm.fi/hankinta-suomi>

LIITTEET

Liite 1. Ekokumppanit Oy:n konseptikilpailun materiaalit

Jakajat

Työpaja 4, Innovatiiviset yhteiskäyttöpyörät - taustamateriaali

16.03.2021

Pyry Rinkinen
Ekokumppanit Oy

Taustatrendit

JAKAJAT –hanke vastaa viiteen taustalla kehittyvään megatrendiin:

1. Kaupungistuminen, yksilöllistyminen ja erhekkoon pienentyminen	2. Vapaaehtoisuuteen perustuvan yhteisöllisyyden kasvu	3. Teknisen kehityksen ja digitalisaation tuomat mahdollisuudet	4. Ilmastomuutos ja vihreiden arvojen nousu	5. Ikääntyminen ja yksin asuvien ihmisten määrän kasvu
--	---	--	--	---

...jotka luovat tarpeita...

1. Ihmisten itsensä tuottamille ja jakamille palveluille	2. Yhteiskäyttöön perustuville asumisen, liikkumisen ja kuluttamisen tavoille	3. Asumiseen ja arkielämään yhteisöllisille ratkaisuille
---	--	---

Hankkeen tiivistelmä

Monet muistavat vielä ajat, jolloin vähäisten tavaroiden sekä oman ajan "jakaminen muille" oli normaalia toimintaa. Internetin ja digitalisaation myötä jakamistalous on lähtenyt nyt uuteen nousuun. Tärkeimpiä kehittäjiä ovat yksityiset ihmiset, jotka ovat huomanneet, ettei tavaroiden omistaminen ole olennaista, vaan se, että hyödyke on käytössä silloin, kun sitä tarvitsee.

Nopeinta jakamistalouden kehitys on ollut autojen sekä polkupyörien yhteiskäytössä. Jakoon ovat tulleet myös vajaakäyttöiset asunnot ja toimistot. Hankkeella haetaan ratkaisuja tulevaisuuden asumisen ja liikkumisen muuttuviin tarpeisiin. Kaupunkiasumisen ja liikkumisen mallit ovat kaikkialla länsimaissa murroksen tilassa. Niin asumisen puitteisiin, palveluihin kuin hallintamuotoihin kaivataan uusia vaihtoehtoja.

Murroksen taustalla on väestörakenteen muutos, ikääntyminen ja perheeseen pieneminen ja toisaalta uudet, urbaanit yhteisöllisyyden tarpeet ja mahdollisuudet. Myös ilmastonmuutoksen ja ympäristöongelmien haasteet lisäävät tarvetta kestävämpään resurssien käyttöön. Tässä hankkeessa innovoidaan uusia, jakamiseen perustuvia asumisen ja liikkumisen malleja konkreettisten pilottien kautta. Näin halutaan testata, millaisten käytännön jakamistalouden sovellusten ja liiketoimintakonseptien avulla uudet käytännöt voivat levitä.

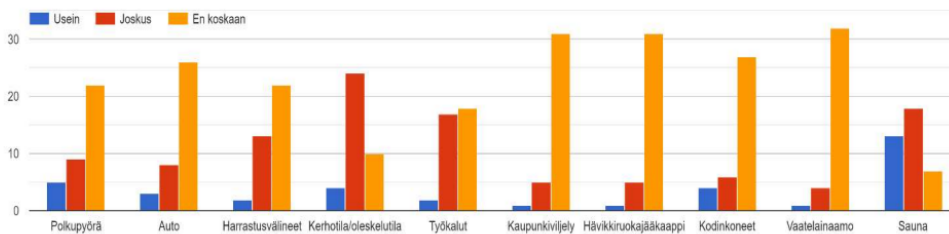
Hankkeen tavoitteet / Rajoitteet

1. Kehittää uusia, jakamistaloutta hyödyntäviä asumisen, arkielämän ja liikkumisen ratkaisuja yhteistyössä kaupungin, asumisyhteisöjen, yritysten ja kaupunkilaisten kanssa
2. Pilotoida jakamistaloutteen ja yhteisöllisyyteen perustuvia asunto- ja kortteliratkaisuja sekä jakamistaloutteen perustuvia liikkumisen ratkaisuja
3. Edistää jakamistaloutteen perustuvia kaupunkisuunnittelun ja asuntosuunnittelun malleja, sekä edistää jakamistaloutteen perustuvia yhteisöllisyyden ja yritystoiminnan malleja

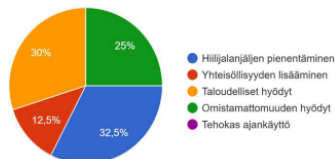

Pikakysely yhteiskäyttöpalveluista

Olen käyttänyt seuraavia yhteiskäyttöpalveluita

Minua motivoi eniten yhteiskäyttöpalveluissa

Miksi en käyttäisi yhteiskäyttöpalveluita?

- Luottamuksen puute
- Miten saavutettavia palvelut ovat
- Missä kunnossa yhteiskäyttöiset välineet ovat
- Hankaluus
- Omat aikataulut, helppous
- Tarvittava asia ei ole vain kaapista otettavissa
- Hygienia, tuotteen kunto
- Käytön vaikeus
- Epäselvä toteutus
- Haastava saatavuus
- Saatavuus, oltava lähellä
- Hankala saavutettavuus
- On omasta takaa
- Vähäinen tarjonta

TYÖPAKETTI 3 LIKKUMISEN YHTEISKÄYTTÖPALVELU

TAMPERE.
FINLAND

Tampereen kaupungin työmatkojen päästövähennyspotentialiksi on arvioitu yli 30 prosenttia. Muuttamalla liikkumistapoja päästövähennykset ja järkevä liikkuminen sekä työmatkoilla että työpäivien aikana eri työkohteitten välillä olisi mahdollista saavuttaa. Toimenpiteitten joukossa oli mm. autojen ja sähköpyörien yhteiskäytön edistäminen.

Tampereella on käynnistymässä kaupunkipyöräpalvelu vuoden 2021 aikana. Pilotoitava palvelu voisi kytkeytyä myös kaupunkipyöräpalveluun, tai toimia sen rinnalla.

Kaupungin henkilöstöryhmä pitää pilottia tärkeänä osana liikkumisen palvelujen kehittämistä ja osallistuu sen suunnitteluun. Liikkumisen suunnittelun näkökulmasta yhteiskäyttöautojen ja -pyörien saaminen kaupunkiin on tärkeä osa liikkumisen palveluketjua. Smart Tampere sekä Kestävä Tampere -ohjelmien näkökulmasta hanke edistää älykkään kestävän liikkumisen palvelujen kehittämistä.

Työpakettista 3 on vastuussa Ekokumppanit.

Innovatiiviset yhteiskäyttöpyörät -konseptikilpailu

Haasteen kuvaus

- Työpaketissa haetaan uutta konseptia innovatiiviseen yhteiskäyttöpyörien ratkaisuun avoimen konseptikilpailun kautta.
- Voittajakonseptille on tarjolla 50 000 euron pilottiraha, jonka avulla voidaan validoida ja iteroida konseptia oikeassa ympäristössä.
- Suunnittelukohdetta ei ole määritelty tarkasti, pilotti toteutetaan sopivissa kaupungin kohteissa.
- Ratkaisun tulee edistää jakamistolouteen perustuvia yhteisöllisyyden ja yritystoiminnan malleja.
- Tavoitteena on toimintamalli, jossa erilaiset yhteiskäyttöpyörät olisivat sekä kaupungin työntekijöiden että kaupunkilaisten käytössä.
- Näin voitaisiin lisätä pyörien käyttöä työasioinnissa ja mahdollistaa samalla kaupunkilaisille uudenlaisia liikkumisen palveluita.

Kohderyhmä 1 Kaupungin työntekijät

- Kaupungin työntekijöillä on tarve liikkua työmatkoja sekä työpäivän aikaisia siirtymisiä esim. toimipisteiden välillä tai asiakkaalta toiselle.
- Matkat kaupungin sisällä ovat usein lyhyitä tai keskipitkiä ja korkeintaan siirtymiä kaupunginosasta toiseen.
- Osassa tapauksista työntekijällä on mukanaan kantamuksina työvälineitä ja varusteita.
- Työntekijöiden tarpeissa pyörän käyttöä kohtaan korostuu luotettavuus ja käyttövarmuus.

Kohderyhmä 2 Kaupunkilaiset

- Kaupunkilaisilla on yhteiskäyttöpyörille hyvin monipuolinen kokoelma erilaisia tarpeita arkisten askareiden hoidosta vapaa-ajanviettoon.
- Matkoja voi olla sekä keskusta-alueen sisällä, että kaupungin laidalta toiselle. Toisinaan pyörän tarve on vain muutamaksi minuutiksi ja toisinaan koko päiväksi.
- Haettujen yhteiskäyttöpyörien tulisi tuoda esiin sellaisia uusia käyttömahdollisuuksia mitä esimerkiksi tulevat kaupunkipyörät eivät voi tuoda.
- Toiveissa on ollut esimerkiksi sähköavusteiset kulkupelit.
- Kaupunkilaisten tarpeissa pyörän käyttöä kohtaan korostuu helppokäyttöisyys ja turvallisuus.

Liite 2. Tampereen kaupungin työtekijöiden kysely

Innovatiiviset yhteiskäyttöpöyrät - Tampereen kaupungin työntekijät

Teemme kyselytutkimusta innovatiivisten yhteiskäyttöpöyriä pilotihanketta varten. Kohderyhmänä on Tampereen kaupungin työntekijät. Kyselyni haluamme tarkastella kaupungin työntekijöiden liikkumistottumuksia työpäivän aikana. Hankkeen tavoitteena on innoittaa kaupunkilaisia ja kaupungin työntekijöitä liikkumaan yhteiskäytössä olevilla sähköavusteisilla polkupyörillä. Vastausaika su 18.4.2021 asti.

*Pakollinen

1. Millä palvelualueella työskentelet *

Merkitse vain yksi soikio.

- Sivistyspalvelujen palvelualue
 Sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelualue
 Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualue
 Konsensiohjaus
 Kaupunkiympäristön palvelualue
 Muu: _____

2. Oletko aiemmin ajanut sähköpyörällä

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
 Ei

3. Tuleeko sinulla työpäiväsi aikana siirtymisiä paikasta toiseen *

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
 Ei Siirry kysymykseen 15
 Satunnaisesti

Siirtymiset työpäivän aikana

4. Tapahtuuko siirtymisiä koko päivän vai osan päivästä? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Olen liikkeellä koko työpäivän ajan
 Olen liikkeellä vain osan päivästä
 Olen liikkeellä satunnaisesti
 Muu: _____

5. Minkä pituisista siirtymisistä on kyse *

Merkitse vain yksi soikio.

- alle 1km
 1-5km
 5-10km
 enemmän kuin 10km

6. Jos tekisit siirtymät työpäivän aikana sähköpyörällä, varaisitko pyörän käyttöösi *

Merkitse vain yksi soikio.

- koko päiväksi
 2h
 4h
 6h
 En osaa sanoa

7. Mitä kulkuvälinettä käytät tällä hetkellä työpäivän aikana tapahtuvien siirtymisiin *

Merkitse vain yksi soikio.

- Auto
 Bussi
 Kävelen
 Polkupyörä
 Muu: _____

Tarvikkeiden kuljetus

8. Kuljetatko työtarvikkeita mukana, kun siiryt paikasta toiseen? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
 Ei Siirry kysymykseen 11

Tarvikkeiden kuljetus 2

9. Mahtuvatko työtarvikkeesi salkkareppuun? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
 Ei

10. Voit halutessasi kertoa enemmän minkälaisia työtarvikkeita kuljetat mukana

---

Sähköpyörän käyttö

11. Olisitko valmis käyttämään sähköpyörää ympärivuotisesti siirtymisiin työpäivän aikana *

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä, jos sähköpyörä on varustettu talvipöyrällä varten
 En, ainoastaan kesä kaudella
 Muu: _____

12. Mitä seuraavista kulkuneuvoista käyttäisit mieluiten työpäivän aikana tapahtuvin siirtymisin *

Merkitse vain yksi soikio.

- Autoa
 Sähköpyörää
 Bussia
 Polkupyörää
 Muu: _____

13. Jos varaisit sähköpyörän käyttöösi, mistä sinun olisi helpoin noutaa se käyttöösi *

Merkitse vain yksi soikio.

- Virastotalolta
 Keskustan alueella sijaisevasta pyöräliikkeestä
 Muu: _____

14. Varaat käyttöösi sähköpyörän - miten huolehdimme turvallisuudestasi, kypärän käytön suhteen *

Merkitse vain yksi soikio.

- En käytä kypärää
 Kuljetan mukani omaa kypärää
 En kuljeta mukani kypärää mutta tarvitsen sellaisen

Sähköpyörät Tampereella

15. Olisitko halukas kokeilemaan sähköpyörän käyttöä *

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
 En
 En osaa sanoa

16. Voit halutessasi perustella vastaustasi

Haastattelut

17. Kartotamme Tampereen kaupungin työntekijöiden tarpeita liittyen sähköpyörän käyttöön työpäivän aikana, jos haluat osallistua laajempiin henkilöhaastatteluihin voit jättää meille yhteystietosi. *

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä haluan
 Ei kiitos Siirry kysymykseen 19

Yhteystietojen keräys

18. Jätä meille yhteystietosi

Kiitos kyselyyn osallistumisesta

19. Arvostele kysely

Merkitse vain yksi soikio.

1   2   3   4   5
 Huono   Hyvä

20. Voit jättää meille palautetta tai ideoita liittyen sähköpyörän yhteiskäytöstä Tampereen kaupungin työntekijöille ja Tampereella liikkuville

---

Liite 3. Tampereella liikkuvien kysely

Sähköavusteisen pyörän vuokraus Tampereen seudulla liikkuville

Kartoitamme tämän kyselyn avulla sähköavusteisten polkupyörien tarvetta Tampereen seudulla liikkuville. Kyselyn teetti Tampereen Ammattikorkeakoulun tradenomi opiskelijat.

1. Oletko käyttänyt aiemmin sähköavusteista polkupyörää

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
 Ei

2. Oisitko kiinnostunut vuokraamaan sähköpyörän käyttöösi?

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
 Ei *Sirry kysymykseen 7*

Vuokraamisen tarkoitus

3. Minkälaiseen tarkoitukseen olisit kiinnostunut vuokraamaan sähköpyörän?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Tavarankuljetukseen
 Kaupassa käyntiin
 Tampereeseen tutustumiseen
 Vapaa-ajan viettoon
 Työ/koulumatkaan
 Muu: _____

4. Kuinka pitkäksi aikaa haluaisit vuokrata sähköpyörän

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Viikonlopuksi
 Yhdeksi päiväksi
 Koko viikoksi
 Muutamaksi tunniksi
 Yksittäiseen siirtymiseen
 Muu: _____

5. Mikä sinusta olisi kohtuullinen hinta sähköpyörän vuokraukselle yhdeksi päiväksi

Merkitse vain yksi soikio.

- Alle 50€
 Yli 50€
 Muu: _____

6. Voit haluessasi perustella vastauksiasi

---

7. Miksi et ole kiinnostunut sähköpyörän vuokrauksesta?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Omistan oman sähköpyörän
 En ole tutustunut tarpeeksi sähköpyörien käyttöön
 Käytän muuta kulkuneuvoa liikkumiseen
 Pidän vuokrausta kallina
 En pidä sähköpyörästä turvallisena
 Muu: _____

Kiitos osallistumisestasi

8. Kiitos vastauksistasi, voit antaa meille palautetta kyselystä tai jakaa meille ajatuksia yleisesti sähköpyöräilyyn liittyen

---

---

9. Arvostele kysely

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

En pitänyt kyselyä tärkeänä   Kysely herätti mielenkiintoni sähköpyöräilyä kohtaan

Google ei ole luonut tai hyväksynyt tätä sisältöä.

Google Forms

Liite 4. Tampereen työntekijän haastattelu

Yhteiskäyttöpolkupyörien käyttö Tampereella – Teija Silvast kulkee työmatkaa autolla, pyörällä ja julkisia hyödyntäen

Willari fiksaa & loonaa toteuttaa yhteistyössä JAKAJAT-hankkeen kanssa yhteiskäyttöpolkupyöräkokeilua Tampereella aikavälillä 1.6.2021-31.12.2021. Pilotin tarkoituksena on tarjota kaupungin henkilökunnalle mahdollisuus käyttää yhteiskäytössä olevien sähköavusteisia polkupyöriä työpäivän aikana tapahtuviin siirtymisiin. Yhteiskäytössä olevien polkupyörien käyttö on kaupungin työntekijöille veloituksetonta. Pappilan puistossa, ikäihmisten päiväkeskuksessa työskentelevä **Teija Silvast** on käyttänyt yhteiskäytösähköpyörää työmatkalla Tampereen Kalevasta Pappilaan.

Mistä kuulit sähköpyörien käyttömahdollisuudesta?

”Luin mahdollisuudesta lainata sähköavusteista polkupyörää Taskusta, etusivun info tekstistä. Olin heti innokas kokeilemaan sähköpyöräilyä ja hyödyntämään lainapyörää työmatka-ajoon. Sähköpyörän kanssa menin kiertoreittiä töihin. Kuntoilumuotona pyöräily on aivan loistavaa ja voisin kuvitella pyöräileväni ympärivuotisesti, mikäli omistaisin laadukkaan pyörän.”

Minkälaisia kokemuksia sinulla on palvelun käytöstä?

”Pyörän käyttöönotto oli helppoa ja vaivatonta. Pyörä noudettiin Willarin toimipisteeltä ja palautettiin samaan paikkaan vuokrauksen päätyttyä. Olisin toivonut palveluun pidempiä vuokrausajoja, jolloin pyörän käytöstä olisi saanut vielä enemmän irti ja sitä tulisi hyödynnettyä useampana päivänä.”

Minkälainen pyöräilykokemuksesi oli sähköpyörällä?

”Erittäin kiva, avustaminen helpotti polkemista ylämäissä. Alamäissä ei ollut tarvetta sähköavustukselle. Laadukkaalla pyörällä on aina mukava

ajella. Ensimmäisellä kerralla otin käyttöön pelkästään sähköpyörän ja toisella kerralla sain sähköpyörän mukaan lasten vetokärryn.”